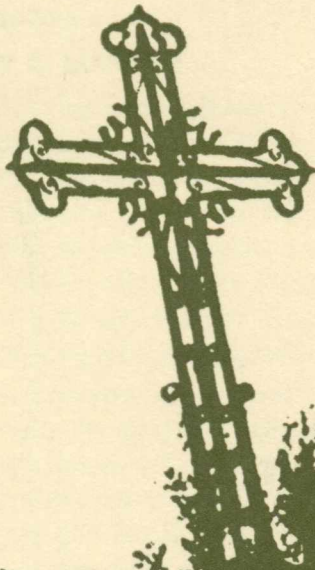
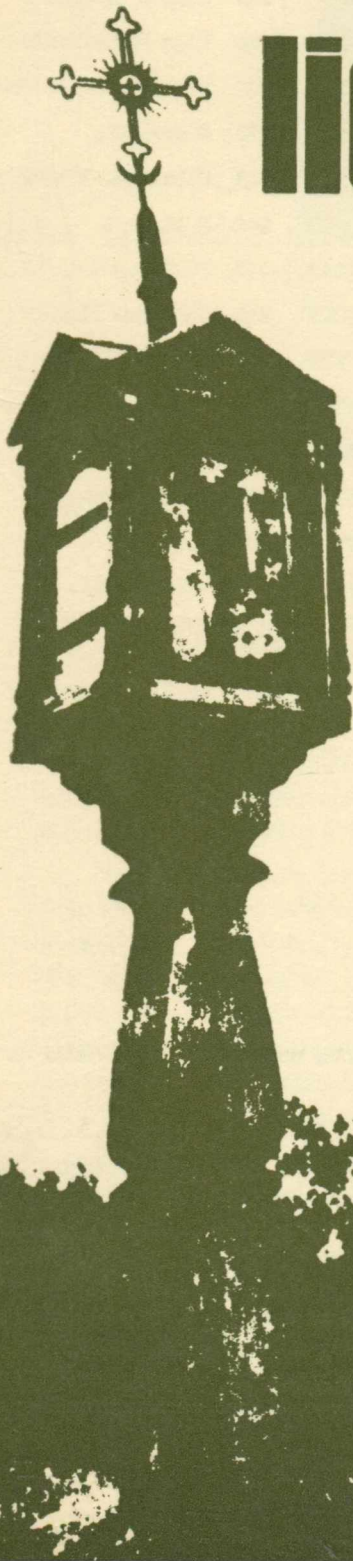

laiškas lietuviams

lapkritis/november 1980

LAPKRIČIO MINTYS	325	Juozas Vaišnys, S.J.
II VATIKANO SUSIRINKIMAS... (VIII)	327	Vysk. V. Brizgys
AŠTUONIOS JUODOS MINTYS	331	Anicetas Tamošaitis, S.J.
"O REIKIA TIK VIENO"	335	Chiara Lubich
JAPONŲ MENAS	336	Vida Kabailienė
IŠ JAPONŲ POEZIJOS	337	Paruošė D. Sadūnaitė
KUNIGO VEIKLA VISUOMENĖJE	338	Stasys Yla
IŠ PIETŲ Į ŠIAURĘ PER EUROPA (III)	340	Birutė A. Vindašienė
PAŽVELK Į SAVE	346	S. M.
SINODAS, ŠEIMA IR LŪKESČIAI	347	P. Daugintis, S.J.
MANO VYRAS IDEALIAUSIAS	349	Vytautas Kasnis
PADĖKIME VAIKUI MĄSTYTI	351	Kazys Poškus
NESKUBĖKITE GUOSTIS	353	A. A.
KALBA	355	J. Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	357	Skaitytojai
TRUMPAI IŠ VISUR	358	J. Pr.

Šis numeris iliustruotas dail. Vidos Kabailienės darbų nuotraukomis. Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

"LAISKAI LIETUVIAMS"—Letters to Lithuanians—is published monthly except July and August, when bi-monthly. Its publishers and owners are the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., a non-profit religious society approved by the Roman Catholic Church. The editor is Rev. Joseph Vaišnys, S.J. The managing editor is Mrs. Al. Likander. The offices of editors, publishers and management are located at 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. In the preceding 12 months "Laiškai Lietuviams" averaged a press run of 2705 copies. Total distribution—2680 copies, mail subscription—2645, free distribution—35. None (0) distributed to news agents and none (0) sold through dealers; leftovers—25. Annual subscription \$8.00, single copy is 80¢. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

laiskai lietuviams

1980 / LAPKRITIS - NOVEMBER / VOLUME XXXI, NO. 10

LAPKRIČIO MINTYS

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Kai lapkričio vėjas apnuogina medžių šakas ir sklaido pakelėse sudžiūvusius lapus, kai mėlyną dangų apgaubia pilki debesys ir vis rečiau leidžia prasi-skverbti saulės spinduliui, visa gamta lyg surimtėja, susimąsto... Susimąsto ir žmogus. Nėra pavasario pumpurų nė vasaros žiedų. Medžių šakose riogso paukščių lizdai, vėjo pešiojami, be jokios gyvybės. Liūdna žmogui. Pro jo ausis švilpia vėjas laidotuvių maršo akordais ir neša mintis į kapines, kur tiek daug žmonių nukeliavo, kur kada nors keliaus ir jis. Taip, tikrai keliaus — nori ar nenori. Ar pilnas būtų žmogaus gyvenimas be rudens?

Nukrinta medžių lapai, kad ataugtų gražesni. Užgęsta žmogaus gyvenimas, kad prašvistų laimingesnis. Ar galėtume džiaugtis pavasariu, jei nebūtų rudens? Ar triumfuotų prisikėlimas, jeigu iš gyvenimo būtų išvyta mirtis? Gimusi gyvybė baigiasi mirtimi, bet iš mirties gimsta nemirštantė gyvybė. Ateities nematančiam trumparegiui ruduo labai liūdnas, bet kas laukia pavasario, tas ir pilkuose stagaruose jau mato pumpurus ir žiedus. Kam šis gyvenimas yra tikslas, tam mirtis — didžiausia katastrofa, bet jei kuris čia tik keliauja — tas gimsta mirtyje.

Rimta rudens nuotaika priverčia ne vieną susimąstyti. Nukritę medžių lapai daugeliui nukloja kelią į kapus, kur guli nuo gyvenimo medžio nukritę lapai — mūsų mirusieji. Žvarbus rudens vėjas plačiai atidaro kapinių vartus, ir susirenka ten gyvieji tarp mirusiųjų. Apsiniaukęs lapkričio dangus priverčia uždegti žvakutes, kad šviesiau atrodytų mūsų mylimųjų kapai. O tiems, kurių tik relikvijos čia guli, dar daugiau šviesos suteikia žvakutės mūsų širdyse. Tos žvakutės, kurios dega Amžinąja Šviesa. Tai yra tos Šviesos atspindžiai — iš jos išeina ir į ją grįžta.

VIDA KABAILIENĖ

VIDA KABAILIENĖ

A. Grigaičio nuotrauka

II VATIKANO SUSIRINKIMAS MŪSŲ KASDIENINIAME GYVENIME (VIII)

VYSK. VINCENTAS BRIZGYS

231. *Politinė bendruomenė-valstybė, jos kilmė ir tikslas.* Žmonės, šeimos ir įvairios grupės, iš kurių yra sudaryta pilietinė bendruomenė, žino savo nepakankamumą deramam žmogiškam gyvenimui. Todėl jie sukuria įvairias politines bendruomenes. Politinė bendruomenė yra skirta tai bendrajai gerovei. Iš šios paskirties kyla ir jos teisės. (Bažn. dab. pasaul., nr. 74; I, psl. 255).

232. *Ar individai turi paisyti bendro visuomenės labo?* Tarpusavė individų priklausomybė vis didėja ir mūsų laikais ji saisto ne tik kurios nors vienos valstybės piliečius, o apima visą pasaulį. Dėl to šiandien bendroji gerovė, leidžianti tiek grupėms, tiek individams lengviau pasiekti tobulybę, darosi vis universalesnė, teisėmis ir pareigomis siejanti asmenį su visa žmonija. Kiekviena grupė privalo atsižvelgti į kitų grupių reikalus ir teisėtus siekimus, net ir į visos žmonijos gerovę. Iš bendro dėsno, kad kas neatlieka savo pareigų, savaime atsisako atitinkamų teisių, išplaukia išvada, kad individai, neatlieką savo pareigų bendruomenei ir ja nesidomį, netenka teisės ko nors iš bendruomenės reikalauti. (Bažn. dab. pasaul., nr. 26; I, psl. 194).

233. *Ar bendruomenei savo tikslams siekti reikia autoriteto?* Politinė bendruomenė sudaro daugybę įvairių žmonių, kurie teisėtai gali laikytis skirtingų nuomonių. Kad bendruomenė neirtų, kiekvienam elgiantis savo nuožiūra, reikia vyriausybės,

Ne, lapkritys neliūdnas, gal tik iš paviršiaus jis atrodo toks. Ruduo nėra džiaugsmo priešas, jis padeda pagrindą ne paviršutiniškam, bet pastoviam džiaugsmui. Tad išmokus klausytis, ką nukritę lapai kalba, žmogaus gyvenimui duodama prasmė. Rudens filosofija atsako į sunkiausius gyvenimo klausimus.

kuri kreiptų visų piliečių pastangas į bendrą gerovę, tai atlikdama ne mechaniškai ar despotiškai, bet kaip moralinė galia, paremta laisvės, pareigos ir atsakomybės pajautimu.

Tad aišku, kad politinė bendruomenė ir valdančiųjų galia yra pagrįsta žmogaus prigimtimi ir ta prasme priklauso Dievo nustatytai tvarkai, nors valdymosi būdas ir valdančiųjų išrinkimas yra paliktas laisvai piliečių valiai. (Bažn. dab. pasaul., nr. 74; I, psl. 255).

234. *Kokia prasme valstybės valdžia yra iš Dievo?* Valstybės arba vadinamoji pasaulinė valdžia yra iš Dievo ta prasme, kad Dievas yra žmogaus prigimties autorius. Iš žmogaus prigimties kyla įvairios bendruomenės ir valstybės, o iš valstybės prigimties arba sąvokos kyla ją tvarkančių asmenų autoritetas — valdžia.

235. *Kaip valdžia turi elgtis, kad galėtų reikalauti piliečių lojalumo ir klusnumo?* Bendruomenėje ir valstybei atstovaujančiose institucijose politinė galia visuomet turi būti įstatyta į dorinės santvarkos rėmus. Laikantis teisėtai nustatytos juridinės tvarkos, politinė galia turi būti naudojama dinamiškai suprastai bendrajai gerovei kurti. Tuomet piliečius sąžinė įpareigoja klausyti (plg. Rom 13,5). (Bažn. dab. pasaul., nr. 74; I, psl. 256).

236. *Kaip turi elgtis piliečiai, jeigu pasaulinė valdžia peržengia savo kompetenciją?* Jeigu kur nors valdantieji, peržengdami savo kompetenciją, žmones prislegia, piliečiai teneatsisako daryti tai, ko objektyviai reikalauja bendroji gerovė. Tačiau tebūna jiems leista ginti savo bei kitų piliečių teises nuo to valdančiųjų sauvaliavimo, laikantis prigimties įstatymų ir Evangelijos nubrėžtų ribų.

Konkretūs būdai, kuriais politinė bendruomenė tvarkosi ir apriboja valdžios nau-

dojimą, gali būti įvairūs. Jie priklauso nuo skirtingo tautų pobūdžio bei nuo jų pažangumo. Bet visuomet jie turi padėti formuoti išauklėtą, taikingą ir kiekvienam gera linkintį žmogų, o taip pat tarnauti visos žmonijos šeimos gerovei. (Bažn. dab. pasaul., nr. 74; psl. 256).

237. *Bažnyčios reikšmė greta politinės civilinės bendruomenės.* Bažnyčia, pagrįsta Atpirkėjo meile, padeda įsigalėti teisingumui ir meilei atskirose tautose ir tarp tautų. Skelbdama Evangelijos tiesą ir apšviesdama visas žmogaus veiklos sritis savo mokslu ir krikščionišku pavyzdžiu, ji taip pat gerbia ir ugdo politinę piliečių laisvę bei atsakomybę. (Bažn. dab. pasaul., nr. 76; psl. 259).

238. *Ar Bažnyčia yra priklausoma nuo civilinės valdžios?* Bažnyčia, savo uždaviniu ir kompetencija jokių būdu nesutampanti su politine bendruomene ir nesurišta su jokia politine sistema, yra žmogaus asmens transcendentiško roditoja ir saugotoja. Politinė bendruomenė ir Bažnyčia savo srityse yra viena nuo kitos nepriklausomos ir savarakiškos. (Bažn. dab. pasaul., nr. 76; I, psl. 259).

239. *Kokios yra Bažnyčios teisės santykiuose su civiline valdžia?* Bažnyčia visuomet ir visur turi teisę visiškai laisvai skelbti tikėjimą, aiškinti savo visuomeninį mokslą, nekliudomai vykdyti žmonių tarpe savo uždavinį ir spręsti apie dorą net politinės srities dalykuose, kai to reikalauja pagrindinės žmogaus teisės arba sielų išganymas. Tai darant, jai valia vartoti tas priemones, kurios atitinka Evangeliją ir visų gerovę, atsižvelgiant į laiko ir sąlygų skirtingumą. (Bažn. dab. pasaul., nr. 76; I, psl. 260).

240. *Kaip piliečiai turėtų ugdyti savo patriotizmą?* Piliečiai didžiadvasiškai ir ištikimai teugdo savyje tėvynės meilę, tačiau ne siaurą, o tokią, kad visuomet drauge būtų siekiama gerovės visų žmonių šeimai.

Visi krikščionys tejaucia savo ypatingą pašaukimą bendruomenėje, kuris reikalauja savo pavyzdžiu rodyti, kaip sąžiningai vykdyti pareigas ir tarnauti bendros gerovės kėlimui. Visiems piliečiams privalu rūpintis pilietiniu ir politiniu auklėjimu, kuris vi-

siems yra nepaprastai reikalingas, kad visi piliečiai galėtų dalyvauti politinės bendruomenės gyvenime. (Bažn. dab. pasaul., nr. 75; I, psl. 258).

241. *Kaip katalikai privalo dalyvauti valstybės gyvenime?* Mylėdami tėvynę ir ištikimai atlikdami savo pilietines pareigas, katalikai tesijaučia įpareigoti siekti tikrojo bendruomenės labo. Savo svaria nuomone tepaveikia, kad valdžios galia būtų teisingai naudojama, o įstatymai atitiktų dorovinius dėsnius ir tarnautų visuomenės gerovei. Katalikai politikai, suprantama, kartu deramai susipažinę su tikėjimu bei krikščioniškuoju mokslu, teneatsisako eiti viešųjų pareigų, nes, gerai jas atlikdami, jie gali padėti bendrajai gerovei ir tiesti kelią Evangelijai.

242. *Kaip piliečiai privalo naudotis balsavimo teise?* Balsavimo teise ir pareiga suprantant galimybę laisvai pasirinkti nuomonę, grupę ar asmenį, visi piliečiai turi atsiminti, jog jie turi teisę ir drauge pareigą naudotis savo balsavimo galia bendrajai gerovei. Tuos, kurie tarnauja žmonėms prisimindami valstybės uždedamą pareigų našta ir atsidėję dirba jos gerovei, Bažnyčia laiko vertais pagyrimo ir pagarbos. (Bažn. dab. pasaul., nr. 75; I, psl. 257).

243. *Ko reikalaujama iš politinių partijų?* Visos politinės partijos kartu turi siekti geros teisės sistemos, kuria būtų tinkamai nustatyta valdančiųjų pareigos bei valdžios instancijos ir drauge sėkmingai, niekam nepakenkiant, saugomos žmonių teisės. O politinės partijos privalo siekti to, ko, jų ištikinimu, reikalauja bendra gerovė; niekuomet nevalia savo naudos statyti aukščiau už bendrąjį gerį. (Bažn. dab. pasaul., nr. 75; I, psl. 257-258).

244. *Ar katalikams leidžiama turėti skirtingas nuomones pasauliniuose klausimuose?* Laikinųjų dalykų tvarkymo klausimais krikščionys tepripažįsta teisėtą, nors ir skirtingą, nuomonę ir tegerbia piliečius, kurie savo nuomones nuoširdžiai gina, net ir susibūrę į grupes. (Bažn. dab. pasaul., nr. 75; I, psl. 258).

245. *Kaip katalikai galėtų prisidėti prie gerų santykių palaikymo politinėse grupėse?*

Katalikai tesistengia bendradarbiauti su visais geros valios žmonėmis, siekdami skleisti visa, kas tiesa, kas teisinga, kas šventa ir verta meilės (Pil 4,8). Tesusitinka su jais protingo ir mandagaus pokalbio ir tesvarsto, kaip turėtų būti pagerintos visuomeninės ir valstybinės institucijos, kad atitiktų Evangelijos dvasią. (Pasaul. apašt., nr. 14; II, psl. 151).

246. *Ar dera kiekvienam piliečiui įsigyti pilietinį ir politinį išsilavinimą?* Privalu stropiai rūpintis pilietiniu ir politiniu auklėjimu, kuris šiandien žmonėms, ypač jaunimui, yra nepaprastai reikalingas, kad visi piliečiai galėtų dalyvauti politinės bendruomenės gyvenime. Kurie yra ar gali būti tinkami, tesiruošia sunkiam, bet kartu garbingam pašaukimui. (Bažn. dab. pasaul., nr. 76; I, psl. 258).

247. *Tarptautinė politinė bendruomenė.* Ar visi žmonės iš esmės yra lygūs? Visi žmonės turi protaujančią sielą ir visi sukurti kaip Dievo paveikslas; visų yra ta pati prigimtis ir kilmė; visų, Kristaus atpirktų, tas pats dieviškas pašaukimas ir tikslas. Todėl turi būti pripažinta visų pagrindinė lygybė.

Aišku, ne visų žmonių fizinės jėgos yra lygios. Protinis bei dorinis pajėgumas taip pat įvairuoja. Tačiau bet kokia pagrindinių asmens teisių nelygybė socialinėje ar kultūrinėje srityje, grindžiama lytimi, rase, spalva, visuomenine padėtimi, kalba ar religija, turi būti nugálėta ir pašalinta, nes tai prieštarauja Dievo planui. (Bažn. dab. pasaul., nr. 29; I, psl. 197).

248. *Kaip šiandien galima veikti pasaulyje visų žmonių labui?* Tarpusavei žmonių priklausomybei vis didėjant, ir bendroji gerovė darosi vis universalesnė, teisėmis ir pareigomis siejanti asmenį su visa žmonija. Kiekviena grupė turi atsižvelgti į kitų grupių reikalus ir teisėtus siekimus, net ir į visos žmonijos gerovę. Visiems turi rūpėti, kad būtų atviras kelias į viską, kas reikalinga tikrai žmogiškam gyvenimui, kaip antai: maistas, apdaras, butas, teisė laisvai pasirinkti gyvenimo kelią. (Bažn. dab. pasaul., nr. 26; I, psl. 194).

249. *Kuo Bažnyčia gali prisidėti prie visų žmonių žemiškos gerovės?* Bažnyčia nieko karščiau netrokšta, kaip tarnauti visų labui. Tiesa, kad Bažnyčiai Kristus paskyrė religinės srities tikslą, tačiau kaip tik iš to religinio uždavinio kyla veikla, šviesa, jėga, kurios gali padėti kurti ir stiprinti žmonių bendruomenę pagal Dievo įstatymus. O kur reikia, Bažnyčia pati gali, net privalo organizuoti veiklą, skirtą tarnauti visiems, ypač beturčiams, gailestingumo, švietimo ir kitokiais darbais. (Bažn. dab. pasaul., nr. 42; I, psl. 211-212).

250. *Ar reikia tautoms ir valstybėms siekti bendradarbiavimo?* Laikui bėgant, didėja glaudūs tarpusavio priklausomybės ryšiai tarp visų žemės gyventojų ir tautų. Kad tinkamiausiai ir sėkmingiau būtų siekiama bendros gerovės, tautų bendruomenei reikia taip susiorganizuoti, kad atliktų visai žmonijai ir atskiroms tautoms skirtus uždavinius. (Bažn. dab. pasaul., nr. 84; I, psl. 269).

251. *Kaip Bažnyčia gali prisidėti prie valstybių ir tautų bendravimo ugdymo?* Bažnyčia, skelbdama Evangeliją ir skleisdama dieviškos malonės turtus, padeda visame pasaulyje stiprinti taiką ir dėti tvirtus pagrindus broliškam žmonių ir tautų bendradarbiavimui. Bažnyčia ragina visus krikščionis stengtis ugdyti norą veikti kartu su tarptautine bendruomene ir ta kryptimi auklėti jaunimą. (Bažn. dab. pasaul., nr. 81; I, psl. 274-275).

PENKTASIS DIEVO ĮSAKYMAS: NEŽUDYK!

252. *Kas žmogui duoda gyvybę?* Gyvybės davėjas yra tas pats, kas ir žmogaus autorius — Dievas. Be gyvybės negali būti nė žmogaus. Žmogaus gyvybės autoriai nėra tėvai, per jų prigimtį veikia Dievas. Jeigu tėvai būtų gyvybės davėjai, tai jie galėtų sugrąžinti gyvybę ir savo mirusiam kūdikiui.

253. *Ar leidžiama savižudybė?* Žmogus pats sau nedavė nei prigimties, nei gyvybės. Užtat jis neturi teisės nei žaloti, nei sunaikinti savo prigimties ar gyvybės.

254. *Ar galima žudyti: kitą žmogų, gimusį ar negimusį kūdikį?* Žmogus nėra nei

savo, nei kito gyvybės savininkas, jis neturi teisės žudyti nei suaugusio žmogaus, nei kūdikio, taip pat ir negimusio kūdikio (daryti abortą).

255. *Ar leistina eutanazija?* (Šio graikiško žodžio reikšmė — *graži mirtis*). Dabartinėje žmonių kalboje šis žodis vartojamas dvejopa prasme: 1. neteikti žmogui pagalbos, norint, kad jis greičiau numirtų; 2. vaistais ar kitokiu būdu padėti, kad žmogus greičiau numirtų. Abu atvejai yra smerktini. Žmogus nei pats sau, nei kitam negali tai daryti.

256. *Ar gyvybei esant pavojuje privalome vartoti ekstraordinarines priemones, kad galėtume pratęsti gyvybę?* Gyvybę gelbėti ir pratęsti ordinarinėmis priemonėmis yra ir to paties asmens, ir kitų pareiga, bet vartoti ekstraordinarines priemones prieš žmogaus valią nėra pareigos nei jam pačiam, nei kitiems.

257. *Ar valstybė gali žmogų bausti mirties bausme?* Šiuo klausimu ne visi krikščionys yra vienos nuomonės. Vieni (pvz. valdiečiai, kvakeriai) šios galios valstybės valdžiai nepripažįsta. Kiti (pvz. kalvinai, o taip pat ir katalikai) mano, kad gali būti tokių atvejų, kai valstybės valdžia gali didelį nusikaltėlį bausti mirties bausme. Tačiau katalikai nepritaria nuomonei, kad valstybės įstatymuose turi likti ir mirties bausmė, o linki, kad tokių įstatymų ir tokių bausmių niekur nereikėtų. (252-257 klausimų II Vatikano susirinkimo nutarimuose nėra. Čia jie įterpti dalyko pilnumui. Jie yra atsakyti nuo latiniu Bažnyčios mokymu).

ŠEŠTASIS IR DEVINTASIS DIEVO ISAKYMAS:

NEPALEISTUVAUK, NEGEISK ARTIMO MOTERS. MEILĖS AUKLĖJIMAS

258. *Kas yra skaistybė?* Skaistybė yra sušaldymo dorybė nuo seksualinių malonumų su savim ar su kitais asmenimis.

259. *Kas privalo laikytis skaistybės?* Visiškos skaistybės privalo laikytis nevedusieji.

260. *Ar jaunimui reikia aiškinti apie skaistybę ir vedusiųjų santykius?* Jaunimas jau savos šeimos židinyje turi būti tinkamai

supažindinamas su skaistybės dorybės reikalavimais, su vedusiųjų gyvenimo teisėmis bei pareigomis, su moterystės gyvenimo teigiamomis savybėmis ir sunkumais. Jeigu patys gimdytojai nesijaučia pakankamai kompetentingi tuos klausimus paaiškinti savo vaikams, tai privalo pasirūpinti, kad kas nors kitas deramai tai padarytų. Tik skaisčiam gyvenimui išauklėti jaunuoliai bus pasiruošę, atėjus laikui, apsispręsti, ar eiti moterystėn, ar ne. (Bažn. dab. pasaul., nr. 49; I, psl. 224).

261. *Susižiedavusiųjų tarpusavio santykiai.* Susižiedavimas neatleidžia asmenų nuo visiškos skaistybės užlaikymo. Susižiedavimo tikslas yra vienas antrą geriau pažinti, suprasti, pasiruošti sėkmingesniai ir laimingesniai gyvenimui būsimoje moterystėje. (Bažn. dab. pasaul., nr. 49; I, psl. 224).

262. *Kas yra moterystė?* Tai Dievo leista ir jai skirtais įstatymais aprūpinta neatšaukiama vyro ir moters sutartis bendram šeimyniniam gyvenimui. (Bažn. dab. pasaul., nr. 48; I, psl. 220).

263. *Moterystės tikslai ir savybės.* Savo prigimtimi moterystė ir vedusiųjų meilė yra skirta gimdyti ir auklėti vaikams. Moterystės sutartimi vyras ir žmona "yra jau nebe du, o vienas kūnas" (Mt 19,6). Taigi moterystė yra nesuardoma, kol vyras ir žmona yra gyvi. Moterystė taip pat yra skirta vyro, žmonos ir jų vaikų visokeriopai tarpusavei pagalbai žemiškuose reikaluose ir vieni kitiems padėti siekti dvasinio tobulumo, vieni kitus pašvęsti, bendromis jėgomis vis tobuliau garbinti Dievą. (Bažn. dab. pasaul., nr. 48; I, psl. 222).

264. *Krikščionių moterystė yra sakramentas.* Moterystės sutartį Kristus pašventė sakramentine malone, kurios metu atėjęs Kristus pasilieka, kad susituokusieji abipusiu pasiaukojimu ir amžina ištikimybe vienas antrą mylėtų, panašiai kaip jis myli Bažnyčią, už kurią atidavė pats save (Ef 5,25). (Bažn. dab. pasaul., nr. 48; I, psl. 221).

265. *Susituokusiųjų tarpusavė meilė.* Tikra vedybinė meilė yra įjungiamą į dieviškąją meilę. Ją valdo ir praturtina Kristaus atperkamoji galia ir išganingoji Bažnyčios

veikla, susituokusius artindama prie Dievo, teikdama pagalbos bei stiprybės aukštoms tėvo ir motinos pareigoms atlikti. (Bažn. dab. pasaul., nr. 48; I, psl. 221).

266. *Šeimos gimdymas ir auklėjimas.* Susituokusieji krikščionys teatsimena, kad, sprenddami šeimos gimdymo ir auklėjimo pareigas, negali elgtis savo nuožiūra. Jie visuomet turi vadovautis sąžine, derintina su pačiu Dievo įstatymu, ir klausyti mokančios Bažnyčios, kuri tą įstatymą autoritetingai aiškina. Pasitikėdami Dievo apvaizda, vedusieji krikščionys garbina Kūrėją, kai su didžiadvasišku, žmogišku ir krikščionišku atsakingumu imasi gyvybės perdavimo pareigų. Ypatingu būdu atlieka šį Dievo pavestą uždavinį tos susituokusiujų poros, kurios išmintingu susitarimu didžiadvasiškai ryžtasi tinkamai išauginti gausenę šeimą. (Bažn. dab. pasaul., nr. 50; I, psl. 225).

267. *Ar nevaisinga moterystė yra bėgė?* Moterystė nėra įsteigta tik vaikų auginimui. Tad jeigu susituokusieji ir negali turėti vaikų, moterystė vis tiek pasilieka bendras, viskuo besidalijąs gyvenimas ir nepraranda nei vertybės, nei neišardomumo. (Bažn. dab. pasaul., nr. 50; I, psl. 225-226).

268. *Ar susituokusiujų gerovei leidžiama gimimų kontrolė, kūdikių žudymas (abortas)?* Dėl daugelio ir dvasinių, ir žmogaus prigimties motyvų negalima naudoti gimimams kontroliuoti tų būdų, kuriuos Bažnyčios vyresnybė smerkia.

Visoks kūdikių žudymas, taigi ir abortai, yra pasibaisėtinas nusikaltimas. Visi nežino, kad žmogaus gyvybė ir pareiga ją perduoti rišasi ne vien su šiuo pasauliu ir negali būti matuojama tik šio pasaulio mastu. Tai visada yra susiję su žmogaus amžinąja paskirtimi. (Bažn. dab. pasaul., nr. 51; I, psl. 226-227).

269. *Kaip vertinti antikonceptinių medikamentų vartojimą?* II Vatikano susirinkimas paliko šį klausimą išspręsti popiežiui su teologais ir kompetentingais pasauliečiais. Po tų svarstymų popiežius Paulius VI paskelbė encikliką, prasidedančią žodžiais "Humanae vitae". Tokios yra šio dokumento išvados: žmogus neturi teisės žaloti savo

prigimties. Iki šiol dar nėra tokių medikamentų, vartojamų išvengti gimdymams, kurie kaip nors nežalotų žmogaus prigimties (tai yra vadinamosios šalutinės pasekmės). Mokslininkai yra raginami šiuos klausimus toliau tirti.

270. *Ar civilinė valdžia turi teisę įstatymų keliu spręsti gimimų kontrolę?* Dažnai minimas žmonių perteklius pasaulyje nėra išsprendžiamas kurios nors vienos valstybės, o tik tarptautiniu mastu. Jeigu tik civiliniais įstatymais būtų reguliuojamas gimimų skaičius, tai tokie įstatymai vestų tik į pragaištingą, kenksmingą medikamentų vartojimą, abortus ar net gimusių kūdikių žudymą. Šio klausimo sprendimui reikalingas visų valstybių ir Bažnyčios bendradarbiavimas religinėje ir moralinėje srityje. (Bažn. dab. pasaul., nr. 87; I, psl. 272-273).

AŠTUONIOS JUODOS MINTYS

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Viena skaitytoja paprašė gelbėti iš apnikusių juodų minčių. Taip pavadino savo prisųstus aštuonis religinius klausimus, kuriuos norėtų matyti atsakytus, nes drumsčia jos ramybę.

1. *Nusidėjusius angelus Dievas nugramzdino į pragarą. Tad piktosios dvasios matė, kad yra kažkokia Galybė, kuri jas nubaudė. Tai kaip jos drįsta stoti į nelygią kovą su galingu Dievu ir griauti jo karalystę žemėje? Juk žino, kad Dievas galėtų jas dar daugiau nubausti. Piktosios dvasios turėtų drebėti.*

Apie puolusius angelus galime šį tą nusimanyti, žvelgdami į save. Nors jie nuo žmonių skirtingi, vis dėlto į mus ir panašūs. Juk ir jie yra dvasios, ir mūsų pagrindinė sudedamoji dalis yra dvasia. Todėl iš savęs tam tikra apimtimi galime spręsti ir apie juos.

Mes, žmonės, dažnai viena žinome, o kita darome, taigi elgiamės prieš žinojimą. Pavyzdžiui, ar mes nežinome, kad Dievas

baudžia už nuodėmę? *Čičinsko* baladėje Maironis taikliai sako, kad "prieš amžiną Teisybę neišliks nebaustas nieks", kas bausmės vertas. Ir vis tiek kai kurie savo širdyje apsisprendžiamie daryti nuodėmę. Taip pat žinome, kad nuodėmė griaua Dievo karalystę žemėje, ir vis tiek drįstame ją šitokiu būdu griauti, nors mums ne paslaptis, kad tuo susikertame su galingu Dievu. Aplamiau pasakius, žinome, kad, gyvenime prisivirę košės, turėsime ją ir srėbti; ta logika mums kalte įkalta į galvą pačių liaudies priežodžių. Ir vis tiek dalis mūsų, tai žinodami, tos vėliau srėbsimos košės nelogiškai prisiverdame. Vadinas, Dievo sukurta dvasia gali imtis, ko žinojimas liepia nedaryti.

Mums aišku dar kita: kad žinojimą, dar geriau tarus, ramų, blaivų galvojimą gali sujaukti stipri aistra, kaip ambicija, pyktis, pavydas, kerštas, netgi pati meilė. O apie piktąsias dvasias pats Viešpaties apreiškimas sako, kad jos dega neapykanta Dievui ir viskam, kas dieviška. Ko stebėtis, jei tas mirtinas tūžimas yra sujaukęs jų žvilgsnio blaivumą, atėmęs jam būtiną ramybę ir verčia spiauti į žinojimą?

Pridėkime dar žodį apie nelygią kovą, kuri klausime paliesta. Žmonės kartais į tokią stoja. Tai kodėl nestoti puolusiems angelams? Kai kova žūtbutinė, be vilties išnešti kailį, lieka vienas naudingas elgesio būdas: prieš žuvant kuo daugiau padaryti priešui žalos. Šis dėsniš šviečia ir karžygiams, ir kriminalistams. Pavyzdžiui, taip elgėsi ir mūsų miško broliai Lietuvoje, susirėmę su nelygiai stipresniais sovietiniais daliniais, ir arabų teroristai Izraelyje, prieš keliolika mėnesių sekvestravę autobusą su keleiviais, iš kurio, prieš patys krisdami, stengėsi kuo daugiau pakloti susitiktų gyventojų. Jei taip, susidėjus aplinkybėms, būdinga elgtis žmonėms, kodėl turėtume stebėtis, matydami tokią elgimosi būdą puolusiuose angeluose? Žino, kad jų likimas vis vien beviltiškai paženklintas. Todėl, nors paties Dievo nugąlėti nepaiégia, stengiasi bent padaryti kuo daugiau žalos jo karalystei žemėje. Ar jie galėtų dar ką nors daugiau prarasti, ko dar nėra praradę, kitais žodžiais, būti Dievo dar

daugiau nubausti, teologai nesutaria. O kad demonai prieš Dievą dreba, mums aišku ir iš proto, ir iš Rašto (plg. Jk 2, 19). To jų raginti nebereikia. Bet drebėjimas nėra kliūtis kovojimui, kaip gali paliudyti kiekvienas fronte buvęs kareivis.

2. *Iš kur piktoji dvasia, būdama pragare, sužinojo, kad yra sukurta rojus, Adomas su Ieva ir kad jiems duotas įsakymas nevalgyti vieno medžio vaisių? Kaip ta piktoji dvasia, būdama tik menkas kūrinys, nuvyko į rojų? Iš kur žinojo, į kurią pusę rojus yra?*

Piktosioms dvasioms Dievas leidžia ir po žemę slampinėti. Neatrodo, kad joms ten būtų daug keblumų keliauti. Jei jau žmonės nusidangina, kur užsigeidžia, nesustabdomi nei jūrų, nei kalnų, nei miškų, nei kitokių kliūčių, tai žymiai lengviau kūno neturinti dvasiai, kurios nesaisto nei nuotolis, nei fizinė užtvara. Kadangi tų dvasių žemėje daug, kartais ištisi legionai (plg. Mk 5, 9; Lk 8, 30), sukurta rojus ir Adomas su Ieva negalėjo likti jų nepastebėti. O apie įsakymą nevalgyti vieno medžio vaisių, kaip mums nurodo Pradžios knyga, papasakojo pati Ieva.

3. *Kodėl gražus Dievas sukūrė bjaurybės: peles, varles, žiurkes, šlykščias kirmėles ir vabalus? Juk dabar komunistai tai naudoja žmonių kankinimui. Dievas visa numatė, tai kodėl jas sukūrė?*

Gražumas ir bjaurumas nemaža apimtimi yra skonio reikalas. Kur vienam atrodo bjauru, kitam atsiskleidžia grožis. Paimkime pavyzdžiui varlę: klausėjai ji atrodo bjauri, o daugeliui berniukų varlės yra įdomios, gražios, jų net mylimos ir auginamos. Reikia taip pat nepamiršti, kad daikto ar asmens grožis suprantamas gana siaurai ir sekliai, kai apie jį sprendžiamie iš vienos kurios nors savybės, nepažvelgdami į kitas. Sakysime, žmogus iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti gana gražaus veido, bet būti tuščiaaviduris, niekam netikusio charakterio. Atvirkščiai, kitas gali būti grublėtų bruožų, bet aukso širdies, kurią pažinus darosi šventai gražus ir kasdieniškiausias tokio veidas.

Pritaikykime šį dėsni klausėjos suminėtiems gyviesiems. Ar ne per siaurai jos spren-

džiama, dedant juos į bjaurių kategoriją? Keletą panagrinėkime. Dievo karvytė yra vabalas. Bet neatrodo, kad jis būtų bjaurus, nes kam pavadintas tokiu gražiu vardu? Ir laukuose vaikai, visai nesibjaurėdami, ima ją į ranką, prašydami nurodyti, koks bus oras, ar dar toli pietūs. Kai kur prie šio vabalėlio sukiša delnus, ir ant kieno užropoja, tam būsią gerai. Vietomis mergaitės, pasidėjusios jį ant rankos, eiliuotais žodžiais prašo savo skridimu parodyti, iš kurios pusės laukti bernelio. Vadinasi, ne visi vabalai žmonėms bjaurūs; kai kurie jų net su meile imami į rankas.

Vabalais vadiname vabzdžius su kietais antsparniais. Pažvelkime į tuos, kurie nepri dengtais sparnais. Išeitų, kad jie turėtų būti dar bjauresni. Bet ar bjauri bitė? Ir bitininkai, ir sodininkai, ir daugelis kitų labai supyktų ant to, kuris ją drįstų pavadinti bjauryste. Iš pažiūros bitė gal daug kuo nepasižymi. Bet dėl medaus, kurio mums prineša, ir daromo vaško, naudojamo net švenčiausioje bažnyčios vietoje, ir draugystės su gėlėmis, ir žiedų vaisinimo, ir avilyje apreiškiamo nuostabaus gamtos tikslingumo ji mus žavi, yra apipinta dainomis ir net džiugiai minima Didžiojo šeštadienio nakties *Exsultet* giesmėje, kuria sveikinamas prisikėlęs Kristus, vaizduojamas jos kruopštaus darbo mums parūpintos Velykų žvakės. Ar bjauri skruzdė? Dievo žodis Šv. Rašte ją aukština kaip darbštumo pavyzdį žmogui; liaudis, jai dėkinga, yra sukūrusi pasaką, kodėl patrūkusi: kad skubėjo į dangų užtarti nekaltai skundžiamų piemenėlių.

Kirmėlės klausėja vadina šlykščiomis. Ar ne per greitai toks vardas joms prisegtas? Sakysime, vikšrai yra pirmu žvilgsniu daug dailumo neturinčios kirmėlės. Bet iš ko gautamas šilkas, vienas švelniausių ir branginamų audeklų, jei ne iš siūlų, kuriais apsivynioja šilkaverpio vikšras? Kinijoje ir Japonijoje, kur daugiausia šilko gaminama, šie vikšrai yra ne bjaurybė, bet brangenybė. Paimkime kitą atvejį — mūsų peteliškes. Vargiai terasime poetiškesnės dvasios žmogų, kuris nesigėrėtų vasarą pievoje skraidančiomis margasparnėmis plaštakėmis. Iš jų

padaromos net brangiavertės kolekcijos, žavinčios savo spalvų ir raštų gražybe. Bet visi žinome, kad peteliškių neturėtume be kirmėlių stadijos, kurią vystydamosios pereina. Kas žavisi drugiu, bet šlykštisi vikšru, tas už vieną to paties gyvio raidos pakopą Dievo kūrybą giria, už kitą spiria. Pridėkime dar vieną kirmėlę — slieką. Tai didelis kiekvieno sodininko ir ūkininko geradarys, nes savo gyvenimo ir maitinimosi būdu daro derlią žemę. Todėl jis augalų mylėtojiui ne bjaurus, o brangus.

Tai tik keli pavyzdžiai iš vabzdžių ir kirminų pasaulio parodyti, kad toli gražu ne visi yra bjaurybės. Gamtininkai gali prisikačiuoti daug kitų, pasigėrėtinai tarnaujančių žmogui ir jo aplinkai. Imantys dėmesingiau žvelgti į gamtą pamato, kaip visa joje turi savo tikslą ir harmoningai suderinta. Jau ne vieną kartą skaudžiai pasimokyta, kaip, žlugus (dažniausiai dėl žmogaus įsimašymo) vienai gal pažiūrėti nereikšmingai ar nedailiai žvėrių, paukščių, vabalų ar kirminų rūšiai, buvo išmušta iš pusiausvyros visa vietinė gamta. Ta gamtos harmonija, į kurią gyviai suausti, daro kiekvieną jų darnų ir įdomų. O žvelgiantys pro mikroskopą pamato, kiek tiesiog grožio akiai ir Kūrėjo didybės širdžiai atsiskleidžia net smulkučiame vabalėlio narelyje.

Klausimo gale dar teiraujamasi, kaip Dievas, numatydamas, kad kai kuriais daiktais bus piktnaudžiaujama, galėjo juos kurti. Kadangi kone viskas galima naudoti blogam, tai Dievas, norėdamas išvengti, kad kuo nors nebūtų piktnaudžiaujama, iš viso vargiai tegalėtų ką nors kurti arba turėti sunaikinti didžiumą savo kūrinį. Gražiai apie tai rašo šv. Jonas Auksaburnis žmogaus kūno požiūriu. Dievas, sako jis, turėtų tada sunaikinti mūsų akis, nes jomis dažnai žvelgiame į neleistus dalykus ir, jų užsigėdę, puolame. Turėtų sunaikinti ir lūpas, kuriomis daugelis piktžodžiauja arba skleidžia pragaištingą mokslą. Neišvengtų sunaikinimo ir ausys, nes jos dažnai klausosi blogų kalbų ir siunčia į mūsų dvasią sugedimą. Turėtų atimti ir rankas, kurios gi dažnai sutepa mus nuodėmingais veiksmais, ir ko-

jas, kurios neša prie piktų darbų. Iš tikrųjų turėtų pašalinti ir valgius bei gėrimus, ir žemę, ir saulę, ir gyvulius, nes jie visi gali vesti į nuodėmę ir dažnai veda. Jų stačiai ir nereikėtų, jei žmogus, kurio naudojimuisi sukurti, būtų be akių, be liežuvio, be rankų ir be kojų.

4. *Mano šeima netiki Dievo (aš už ją meldžiuosi) ir neina į bažnyčią. Kaip aš galėsiu būti laiminga danguje, žinodama, kad mano šeimos nariai, kuriuos myliu, dega pragare?*

Gal nėra tikslinga teigti, kaip jausimės ar nesijausime, patekę į padėtį, kuri bus radikaliai skirtinga nuo mūsų dabartinės būsenos. Apie anapusinę, laukiančią žmogaus danguje, žinome, kad daugelis mūsų vertybių ten apsivers aukštyne kojomis, žvilgsniui atsiskleis ir gelmės, ir toliai, dėl kurių suvis kitaip galvosime ir jausimės. Tai suprantama, nes danguje visa matysime Dieve, su kuriuo jausimės be galo artimai viena. Todėl ir mūsų širdis, Dievui skirta, ten kitaip neplaks, kaip jo pulsą — amžinės gėrybės ir harmonijos. Jei Dievas net iš blogio pajėgia kurti gėrį, kodėl jis nepajėgs panašaus dalyko padaryti su mūsų sielos ir širdies stygomis: tai, kas iš savęs jas virpintų liūdesiu, taip įpinti į melodijos visumą, kad vien didintų galutinio sąskambio džiugesį? Ir čia tinka Kristaus apaštalams tartas žodis: "Jūsų liūdesys pavirs džiaugsmu" (Jn 16,20). Be to, Dievas niekada žemėje nepalieka neišklaušęs maldos, kylančios į jį iš brangius žmones mylinčios širdies, nors tą širdį dažnai ir ilgai bando, tokiu būdu skaistindamas. Todėl greičiausiai dėl tos maldos visi klausėjos šeimos nariai dalysis su ja dangaus laime.

5 *Dievas prakalbėjo į pirmuosius tėvus rojuje. Tad jie žinojo, kad yra Dievas. Tai kaip jie nusidėjo, turėdami žinojimą? Jeigu tik tikėjimą turėtum, tada būtų lengva nusidėti, o jie turėjo žinojimą.*

Jau atsakyme į pirmąjį klausimą matėme, kad galima elgtis kitaip, negu diktuoja žinojimas.

6. *Piktoji dvasia nėra Dievas. Tai kaip ji galėjo save paversti į žaltį ir sugundyti*

Ievą? Kodėl aš negaliu savęs paversti į paukštį? Juk žmogus ir piktoji dvasia yra tik menki kūriniai.

Sakėme, kad tarp puolusių angelų ir žmonių esama panašumo. Bet nepamirštinas ir skirtumas. Sakysime, jie daug už mus galingesni. Todėl žmogus negali pavirsti paukščiu, kito žmogaus apsėsti arba sueiti į kiaules, kaip evangelijoje skaitome padarius Kristaus išvartytus demonus (pvz. Mk 5, 13). Vadinas, demonas gali sueiti į gyvulį ir jį komanduoti. Tokiu būdu išsispindžia rojus žaltčio klausimas. Iš šventųjų gyvenimo atrodo, kad demonas gali ir pats priimti norimo gyvulio pavidalą. Jis taip pat yra žmogaus balso imitavimo specialistas. Todėl valia prileisti, kad jis pats atšliaužė žaltčiu, kalbančiu žmogaus balsu. Pridėtina, kad technikos paslaptys, žmogaus tik vargingai ir palaipsniui atrandamos, puolusių angelų genialiam protui turi visos būti seniai žinomos.

7. *Pirmieji mūsų tėvai buvo balti. Tad ir jų vaikų vaikai gimdė baltus žmones. Iš kur atsirado negrai su skirtingomis lūpomis, nosimis ir trumpais, suktais plaukais?*

Šis klausimas atpuola, nes jo prielaida bevertė — kad pirmieji mūsų tėvai buvo balti. Šv. Raštas nieko nesako apie pirmųjų žmonių spalvą, veido bruožus ir pan. Tad žinių šaltinis turi būti arba legendos, arba menas, kurie abu šiuo atveju yra visiškai nepatikimi kaip istoriniai šaltiniai. Menininkų pirmieji žmonės daugiausia buvo piešiami balti, kaukazidų rasės. Japonų ir kinų mene jie paprastai vaizduojami mongolidai, negrų menininkai juos tikriausiai yra pradėję piešti tamsiaodžius. Mat kiekvienam gražiausia tai, kas sava. Tad čia vieno menininko vaizduotė yra lygiai gera, kaip ir kito, taigi visos lygiai bevertės semtis žinioms, kas buvo prieš kelis šimtus tūkstančių metų.

8. *Kaip geras, gailestingas Dievas amžinai ir nežmoniškai kankins pragare žmones? Ar neužtektų 50 ar 100 metų, kad atsilygintų Dievo teismui? Juk žmogus turi sugadintą prigimtį, nemato Dievo, tai jam lengva nusidėti.*

Klausime reikėtų pataisyti klaidinančią teigimą: kad pragare žmones Dievas kan-

kins. Pragare žmonės patys kankinasi, atsisakyre nuo Dievo. Žinoma, ir ten esantys demonai jų tikriausiai neglosto. Apie pragarą atrodantį prieštaravimą Dievo teisingumui ir gailėstingumui jau buvo kalba šio žurnalo 1980 m. kovo mėn. Ten taip pat nurodyta, kad palyginti silpnas žmogaus protas ne viską gali suprasti tikėjimo paslapyse, kurių viena yra amžino pragaros bausmės buvimas ir jos nesikirtimas su faktu, kad Dievas be galo gailėstingas ir atlaidus. Todėl čia to gal nedera iš naujo nurodinėti. Galima tik paklausti: kaip Dievui anapus atmatuoti 50 ar 100 metų, kad laikas bėga vien šiame pasaulyje, o pas Viešpatį — amžinybė, kurioje nėra nei praeities, nei ateities, nei laiko slinkties, bet viena viską apimanti dabartis?

Mums, įstatytiems žemėje į laiko rėmus, tai neišivaizduojama. Bet Dievo santykį su laiku gali kiek paryškinti jo santykiavimas su vieta. Žinome, kad Dievas yra visur, ir kiekvienoje vietoje jis yra visas. Mūsų vaizduotė, iš esmės prižiūra prie erdvės matmenų, to neapriėpia: kaip daiktas gali būti visas visur? Tačiau apie Dievą žinome, kad su juo kitaip net negali būti, nes yra ir neriboto dydžio, ir neturi dalių, todėl ir visur jo esama, ir kiekvienoje vietoje jis nedalomai visas. Kaip su vieta, taip Dieve ir su laiku: amžinybė nėra išsidėsčiusi dalimis, kurios slinktų viena po kitos, bet yra visa išsyk, viena nesikeičianti dabartis. Tad kaip Dievas gali amžinybėje įdėti siūlomus 50 ar 100 metų, jei jos santvarkoje nebėra laiko slinkties, nebegalioja jo kategorija?

Gan keista, kad žmogui, turinčiam stipriai ribotą protą, užaina noras mokyti Dievą, kaip jis turėjo visa sutvarkyti, kokias bausmes nustatyti, kas nesiderina su gailėstingumu... Ar neimtume juoktis, jei varlė, nedaug ką toliau pajėgianti matyti už savo gyvenamos kūdros krantus, pradėtų aiškinti apie daiktų išsidėstymą žemėje ereliui, kuris iš padangių aukštumos daug geriau regi, kaip stovi upės, girios, kalnai ir visa kita? O skirtumas tarp mūsų ir Dievo šiuo požiūriu dar suvis didesnis, negu tarp anų dviejų gyvių. Todėl, Viešpačiui patarinėdami, juo labiau turime apsijuokti.

“O REIKIA TIK VIENO” (Lk 10,42)

CHIARA LUBICH

Ar atsimeni, kur Jėzus ištarė šiuos žodžius? Mortos ir Marijos namuose. Marija, atsėdusi prie Kristaus kojų, klausosi jo žodžių, o Morta, susirūpinusi vaišingumu, kreipiasi į Jėzų sakydama: “Viešpatie, ar tau nerūpi, kad sesuo palieka mane vieną patarnauti?” Jėzus atsakė: “Morta, Morta, tu rūpiniesi ir sielojiesi daugeliu dalykų, o reikia tik vieno. Marija išsirinko geriausiąją dalį, kuri nebus iš jos atimta”.

Kartais pagalvojam, kad Kristus tais žodžiais nurodo dviejų seserų vienas kitam priešingus pasiūlymus: Marijos gerą, o Mortos ne tokį gerą. Marija, kuri klausosi, gerai daro, o Morta, kuri dirba, daro blogai. Bet taip nėra. Jėzus nepasmerkia Mortos darbo. Ji tarnauja. Juk Jėzus atėjo mokyti patarnauti. Ir jis pats davė pavyzdį. Tad kokią prasmę turi šie Evangelijos žodžiai? Jėzus pasinaudoja ta proga paaiškinti, kas yra svarbiausia žmogaus gyvenime. Na, o kas gi? Klausyti Dievo žodžio.

Lukui, rašančiam šiuos žodžius, klausyti Dievo žodžio reiškia ir juo gyventi. Marija yra pavyzdys tokio krikščionio, kuris klausosi ir vykdo Dievo žodį. Tai nereiškia, kaip dažnai galvojama, kad tai yra kontempliatyvaus gyvenimo simbolis, priešingas aktyviam gyvenimui, įsmeintam Mortoje. Marija nėra kontempliatyvi. Ji klauso ir gyvena.

Jėzus šiais žodžiais nori pasakyti, kad reikia klausyti ir įgyvendinti jo žodžius. Visa kita, kiek tau gali būti svarbu, turi savo reikšmę, jeigu tai laikai antroje vietoje. Pirmoje vietoje Dievas ir jo žodis. Tavo rūpesčiai ir norai nustumiami į antrą vietą. Marijai rūpėjo tas vienas vienintelis dalykas — visiškai atsiduoti ir paklusti Dievo valiai. Tai rodo jos elgesys: sėdi prie Jėzaus kojų, visai taip, kaip mokinyš, atidžiai klausantis savo mokytojo.

Ir tu turi taip daryti. Priimk Dievo žodį, kad jis tave pakeistų. Ne tik tai. Pasilik ištikimas, laikydamas tą žodį savo širdyje,

kad jis tvarkytų tavo gyvenimą, kaip žemė, kuri laiko sėklą, kad išdaigintų ir neštų vaisių naujam gyvenimui. Ir ne tik tada, kai lengva, bet visuomet, net ir tada, kai tenka patirti bandymų, skausmų, kai yra labai sunku nuosekliai vykdyti padarytus pasiryžimus.

Tad drąsos! Iki šiolei gal gyvenai žmogiškais žodžiais. Laikei svarbiais daugeli dalykų, kuriuos tau šis gyvenimas pasiūlo, o nesupratai, kad esi gimęs kitam tikslui. Kadangi esi žmogus, prisijunk prie Kristaus — Dievo, tapusio dėl tavęs žmogumi. O tas faktas, kad esi krikščionis, tave pastato prieš aiškią atsakomybę: pirmiau už viską klausyti ir vykdyti Jėzaus, tavo mokytojo, žodžius.

Stenkis įgyvendinti vieną po kito jo kilnius, visuotinius, vienintelius žodžius. Tada pastebėsi, kad iš pagrindų pasikeis tavo galvosena, valia ir veikimas. Tavo gyvenimas pasidarys labai turtingas. Darysi labai daug gero sau ir kitiems. Tave supanti visuomenė pasikeis. Evangelijos revoliucija labai vaizdžiai pasireišk visuose reikaluose ir šių dienų degančiose problemose. Ir dar daugiau... tu išgelbėsi save ir laimėsi nesibaigiantį gyvenimą. Ar visa tai mažmožis?

*Iš italų kalbos išvertė
kun. A. Sabas*

JAPONŲ MENAS

VIDA KABAILIENĖ

Čikagoje, Jaunimo centre, turėjau progos skubiai surengti savo darbų parodą, kurioje daugumas išstatytų darbų yra kiniečių-japonų technikos. Man, meno mokytojai, teko pagyventi 1976 m. Japonijoje, kur mano vyras buvo Japonų Mokslo akademijos svečias. Tokyo mieste tuo metu labai įdomias paskaitas skaitė dr. E. Reed, iš Sofijos universiteto. Ji kalbėjo ir rodė skaidres, aiškino apie kiniečių-japonų gamtovaizdžio savybes ir skirtumus. Bė to, senoviškos tapybos mokliausi Roppongi centre su japonėmis ir keliomis vokiečių kilmės "vakarietėmis", kaip mus vadino japonai.

Ta tapyba vadinama "Sumi - E". E reiškia paveikslą, o *Sumi* — rašalą. Kiniečiai pradėjo rašalą gaminti gilioje senovėje. Rašalas gaminamas iš degintų pušies ir kinietiško medžio anglių, pridodant įvairių klijų. Masė yra suspaudžiama į kietus pailgus gabalus. Teptukai yra bambuko kotais, o teptuko plaukai gali būti padaryti iš sabalo, triušio, ožkos ar kitokių gyvulių plaukų.

Pagal rytiečių tradicijas, tapybai reikia susikaupti ir ramiai susimąstyti. Paprastai paklojamas specialus audinys, ant kurio dedamas ryžių popierius. Dešinėje pusėje padedamas dviejų skyrių porceliano indas vandeniui, teptukai, lėkštutės, "sumi" ir "suzuri". Suzuri yra ketvirtainis iš specialaus akmens išskaptuotas indas, į kurį įpilamas vanduo ir trinamas kietas rašalas. Paprastai yra vartojamas ryžių popierius, bet būdavo galima gauti pirkti ir ištempto ant rėmelių šilko ar vadinamo "auksinio lapo" popieriaus. Šie pastarieji buvo brangūs, tad mes paprastai naudodavome ryžių popierių.

Ant ryžių popieriaus yra įdomu, bet sunku dirbti. Tas popierius yra nepaprastai gležnas, lengvai plyšta ir skleidžia vandenį, panašiai kaip sugeriamasis popierius. Ant jo tapant, beveik negalima daryti klaidų, nes jo nei nuplauti, nei ištrinti negalima. Yra mokomasi tradicinių brūkšnių (pagal Tao tradiciją). Brūkšniai ir mostai yra įvairūs, vienoki bambukui, kitokie kinietišškai orchidėjai, o dar kitokie (su sausu ir išskleistu teptuku) pušies spygliams ir žvėriuko kailiui.

Labai svarbu išvystyti staigius ritmiškus judesius, bandant sugauti objekto esmę. Senoviškoje kiniečių ar japonų tapyboje paveikslas paprastai yra neperkrautas, aplink objektą paliekama daug erdvės (skirtinga nuo europiečių tapybos). Net perspektyva senuose pergamentuose (scrolls) yra kitokia — žiūrėdamas, sakysime, į gamtovaizdį, gali jį just, kad įeini į paveikslą.

Japonai daug skolinosi iš kiniečių, korėjiečių ir indų. Kaligrafišką kinų raštą japonai parsivežė iš Kinijos 200-400 m. Pirmiau Japonijoje rašytos istorijos nebuvo, nes japonai savo rašto neturėjo.

Iš japonų poezijos

*

Kodėl, mėnuli,
įkvėpei mano kaimyną
groti fleitą
visą naktį?

(Koyo)

*

Gegute,
jeigu kitaip negali,
kalbėk su mėnesiena;
aš jau girdėjau tavo
istoriją...

(Soseki)

*

Pirmieji herojai,
kurie krinta
stipriame rudens
vėjuje, —
tai baidyklės daržuose.

(Kyoroku)

*

Atleisk man, mažas paukšti,
išklausysiu pabaigą tavo dainos
kitame pasaulyje.

(Anon)

*

Prinokusios miežių varpos,
palinkusios nuo lietaus, —
jūs labai susiaurinat
mano taką.

(Joso)

*

Akys, jūs jau viską matėte.
Grįžkite,

grįžkit atgal prie baltųjų
chrizantemų.
(Issho)

*

Pamokslauk sau, svirply,
pamokslauk!
Aš jau žinau, kad ruduo
atėjo.
(Soseki)

*

Lapų žaluma prieš mirtį
priima rudens raudoną ir auksinę ugnį...
Tik besiblaškančios bangos
balti pursų žiedai nesikeičia.
(Yusuhide)

*

Vieną balandžio dieną,
man kylant takeliu
į kalną,
besijuokiančios vyšnios
apibėrė žemę sniegu.
Ak, ėmiau ir paklydau.
(Tsurayuki)

*

Aistringa lakštingalos muzika,
ne džiaugsmą man atneši,
tik keistą gailesčio jausmą,
išblyškusi veidą Mylimojo,
kurio niekada nepažinojau.
(Soseki)

Paruošė Danguolė Sadūnaitė

Su juodu rašalu kartais būdavo vartojamos ir spalvos, kurios taip pat tepamos pagal tradiciją, pvz. raudona spalva vartojama tam tikriems medžiams, bet niekad lotoso gėlei.

Labai įdomu apžiūrinėti senus vertikalius ar horizontalius pergamentus. Juose randama ne tik paveikslas, bet dažnai ir po-

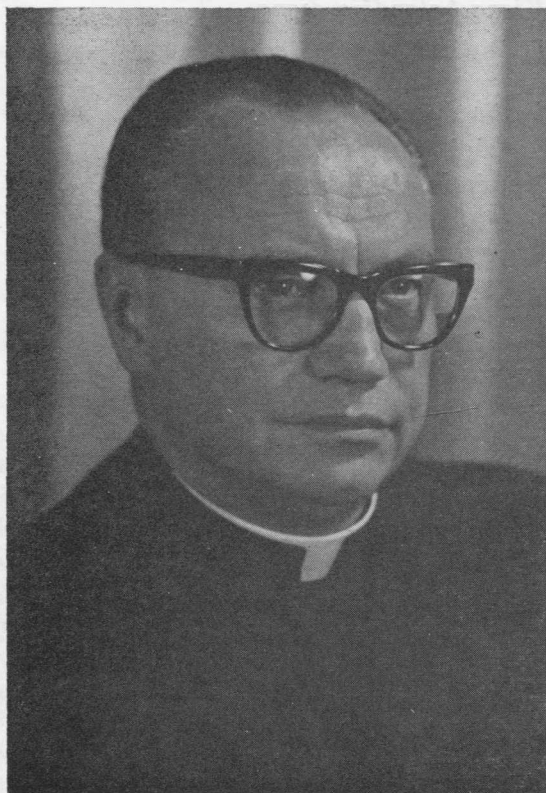
ema ar žiupsnelis filosofijos. Kartais juose būna ne tik menininko antspaudas, bet ir antspaudai tų žmonių, kurie tą kūrinį yra turėję, o taip pat ir pastabos tų, kurie jais gėrėjosi. Senovės kiniečių, japonų ir korėjiečių menas yra labai plati sritis. Gaila, kad trūksta laiko ir kruopštumo ją rimtai pa-studijuoti.

KUNIGO VEIKLA VISUOMENĖJE

(Jono Borevičiaus, S.J. sukakčiai)

STASYS YLA

Čikaga pirmoji mūsų išeiviškoj buity pritaikė neįtikėtiną išradimą: sukūrė vadinamąjį Jaunimo Centrą, telkiantį tautiečius visokiam darbui. Tai gerai apgalvotas ir nelengvai įvykdytas mūsų jėzuitų sumanymas. Tų jėzuitų ligi naujos imigracijos tebuvo vienas, T. Jonas Kydikas, atsiųstas iš Lietuvos 1937 m. Po dešimtmečio atvyko iš Šveicarijos antrasis — T. Jonas Borevičius. Kiti, prieš karą pasiūsti mokslintis Europon, dar buvo pasiskirstę įvairiuose kraštuose. Iškilio sumanymas visus juos sutelkti Amerikon darbui su lietuviais. Klausimas, kur — kurioj vietoj? T. Kidyko mintis buvo telkti saviškius ten, kur daugiau lietuvių parapijų,

Tėvas Jonas Borevičius, S.J.

o jų daugiausia buvo Pennsylvanijoj ir Rytuose. T. Borevičius atkreipė dėmesį, kad naujieji ateiviai nesikurs Pennsylvanijoj: kurkimės Čikagoje! Taip padaryta, ir gyvenimas įrodė, jog tai buvo išvalgus sprendimas.

T. Borevičius jau 33 metai juda be atvangos, šalia kitų saviškių, lietuviškuose darbo baruose, nūnai artėdamas į deimantių savo metų sukaktį. Šiai sukakčiai Čikaga skiria didesnę dėmesį, o mes kiti, stovintieji toliau nuo Čikagos, tuo džiaugiamės. Vienne asmenyje Čikaga neabejotinai pagerbs ir visą jėzuitų židinio grupę, įvertindama jos įnašą mūsų išeiviškame gyvenime.

Kas gi tas mielas Tėvas Borevičius Čikagai ir kas mums visiems? Daugeliui žinomas, visur ar daug kur matomas bei girdimas — gyvas kunigas mūsų visuomenėje, visuomenininkas. Toks, sakyčiau, bent mano akimis, pagrindinis jo bruožas. Visuomenininkų kunigų turime ir daugiau, ypač iš tos generacijos, kuri augo ir brendo mūsų nepriklausomybės aušroje ir jai nušvitus. Pagavo tada entuziazmas (buvo ir gyvas reikalas) veikti, o veikiant išmokstama, išdrasinama, randama vertė ir prasmė. Tai, sakyčiau, kartos bruožas. Kas tipiška ir išskirtina sukaktuvininkui, tai gal tas patvarumas, tas tesėjimas veikti, nežiūrint pakitusių sąlygų, ir išsišakojimas įvairiomis veiklos sritimis, ypač išeivijoje. Kur jis nedalyvauja — centrinėse ir vietinėse vadovybėse, komitetuose, jų posėdžiuose, suvažiavimuose, svarstybose! Kam jis nepatarnauja prašomas, kviečiamas, deleguojamas!

Atkreipkim dėmesį, kad visa tai neatpalaiduoja nuo savojo ordino reikalų — administracinių, apaštalinų bei misionierinių. Kiek tų įvairių ordino (savojo židinio) pareigų yra turėjęs mūsų sukaktuvininkas! Bet jei jis spėja, jei nori ir sugeba dirbti kitus

darbus, ordinas leidžia ir pritaria. Pridėkim tad dar vieną sukaktuvinių brovą — norimą, suderintą su kitom tiesioginėm kunigo jėzuito pareigom — veiklumą savo visuomenėj, ir turėsim apytikrį vaizdą žmogaus, kurį Apvaizda davė mūsų tautai, ypač išeivijoje.

Asmeniškai randu dar vieną būdingą papildinį. Manau, tai pastebi ir daugelis. Tėvas Borevičius turi skirtingą savo veiklos formą ir stilių. Jis orus, išlygintas, pakilus, visada optimistiškas. Kiti jam skiria žodį "didingas", ašai sakyčiau — džentelmeniškas. Jis nesismulkina ir neišleidžia iš akių bendro reikalo, o jei kartais žiūri kritiškiau — tai su dideliu atsargumu, kad nepažeistų žmogaus ar žmonių. Kitus dirbančius glaudina ir derina, neskaldo. Nedaro šuolių, nesimeta į reformizmą, daugiau gilina esamas vagas arba rūpinasi jų tęstinumu. Orus, pakilus ir jo žodis, kartu įtaigus ir skoningas, aktualus ir gyvenimiškas, žaismingas ir sąmojingas.

Kaip jis toks išaugo, būtų atskira, įdomi ir plati tema. Pradėjo mokslus džiūkiškajame Alytuje, buvo vienas pirmųjų skautų. Susidomėjęs atsikuriančiais Lietuvos jėzuitais, įstojo pas juos, dar nesusėjęs įkurti savo vietinio naujokyno. Dėl to atsidūrė Olandijoje, vokiškame Falkenburgo židiny — naujokyne ir kolegijoje. Čia per keletą metų, padaręs jėzuito pirmuosius įžadus ir baigęs filosofijos kursą, pertraukai — apaštaliniam darbui 1932 metais buvo pasiųstas į Estiją. Po trejeto metų vėl grįžo į Falkenburgą baigti teologijos ir nuo 1938 ligi 1944 metų dirbo Lietuvoj. Pasitraukęs iš jos, ligi 1947 m. veikė Šveicarijoj, o iš čia atkilo Amerikon į lietuviškąjį jos židinį — Čikagą ir ligi dabar (su maža pertrauka Montrealyje, Kandoje) tebedirba.

Tai per pasaulį keliaavęs žmogus, susidūręs su įvairiom kultūrom, išmokęs svetimų kalbų, tačiau nepakitęs savo lietuviškumu, tik praturtėjęs. Nepakeitė jo nė tarptautinis ordinas, tik iššlifavo. Liko džiūkas, koks ir buvo savo prigimtimi, sakyčiau, išskirtinas džiūkas! Galvoju apie keletą džiūkų pranašiųjų, kaip Kipras Petrauskas, Vincas Krėvė, Konstantinas Mikalojus Čiurlionis. Šie ir

kiti visuomenėje ar menuose prasišovę džiūkai turėjo tai, ką randame ir pas Tėvą Borevičių — orumą, žaismingą žodį, socialumą, sceniškai meninį skonį.

Vieną klausimą kelia kunigams prof. A. Maceina, būtent — kiek jie veikia visuomenėje ar kitose srityse iš savo kunigiškosios esmės. Tai filosofinis-ontologinis klausimas. Gal tiksliau būtų sakyti, kiek jie veikia iš kunigiškojo įkvėpimo arba savo misijos suvokimo bei pergyvenimo. Kiekvienas, kas veikia, turi gi savo motyvus, net ištisą motyvų sistemą, kurioje pinasi žmogiški ir krikščioniški elementai. Kiek mūsų sukaktuvinių veikla persmelkta jo kunigstės, galėtų pasakyti nebent jis pats arba jo nuolatinis nuodėmklausis. Žmonės, kam reikia, jaučia, kas veikia savo garbei ar kitų gerovei; jaučia, kur ir kiek mūsų veikla motyvuota aukštesniųjų pradų.

Lengva įtarti, kad ir kunigas ar vienuolis ieško garbės veikloje. Tokie įtarimai dažniausiai iškyla pas tuos, kurie patys neveikia — nepradėjo, neįsitraukė ar nenori "apsikrauti" tariamai nereikalingais įsipareigojimais. Kas dirba nuoširdžiai ir patvariai, neišvengiamai turi pakelti aukos ir kančios našta, o tai jau tirpdo lengvai šmėkščiojančius garbės šešėlius.

Garbės pakopon, tiesa, kelia žmogų sukaktuvinės progos. Kalbėtojų lūpos tokiais atvejais būna medumi pasaldintos... Jos galėtų apsvaiginti nebent naują ar paviršutinišką asmenį, bet ne įgudusį krikščionį, juoba kunigą. Sukaktuvinis linkėjimas miam, senam bičiuliui: tęsėk toliau, išbaik savo kelią *ad maiorem Dei gloriam* (didesnei Dievo garbei) ir savo tautiečių labui.

• Guatemalafoje per paskutinius porą metų, iki liepos mėn. pradžios, buvo nužudyta apie 15 profesorių ir apie 30 studentų vadu. Birželio mėn. nužudytas kun. Jose Maria Gran Sierra. Nužudytas krikščionių demokratų vadas, moteris psichologė. Nuo 1979 m. pradžios nužudyta daugiau kaip 5000 žmonių.

• Pietinių baptistų suvažiavime St. Louis mieste, kur dalyvavo 13.800 delegatų, buvo pamerktas negimusiųjų žudymas.

IŠ PIETŲ Į ŠIAURĘ PER EUROPA (III)

BIRUTĖ A. VINDAŠIENĖ

Vėl prieš mus tiesiasi puikus vieškelis, einąs Lago di Garda pakrantėmis. Alpių kalnai atsispindi antroje ežero pusėje, saulė žaidžia bangose, o iš kairės pusės stati uolos siena, dažnai padengta vielų tinklu, kad krantinčios uolos ar akmenys neužgautų pravažiuojančių autovežimų.

Daug mylių keliaujame ežero krantu, kol autobusai įvažiuoja į Riva del Garda miestelį ir sustoja pietų pertraukai. Miestelio aikštę iš trijų pusių supa krautuvės, kavinės bei valgyklos, o iš pietų pusės prieina Lago di Garda ežero šiaurinis smaigalys, kuriame yra prieplauka. Motorlaiviai palaiko susisiekimą su kitais prie ežero esančiais miestais bei miesteliais. Riva del Garda glaudžiasi aukštų kalnų papėdėje.

Gaila, kad sustojome vos kelioms valandoms. Pasistipriname ir vėl važiuojame tolyn vaizdinga tarpkalnine autostrada. Prie Riva del Garda atsisveikiname su didžiausiu Italijos ežeru Lago di Garda ir keliaujame gilyn į Alpes. Kalnai vis aukštėja, statėja, vis dažniau sužvilga snieguotos viršūnės, o pakalnėse stovinčios pilys primena žilą šio krašto istoriją. Slėniuose susispietę miesteliai ir kaimai atrodo saugūs ir jaukūs. Kiekvieno namo palangės ir balkonai paskendę gėlių žieduose. Čia žmonės myli gamtos grožį. Net ir mums norisi sušukti: "Koks gražus Viešpaties pasaulis!"

Po pietų įvažiuojame į Merano miestą, kuris yra netoli Italijos-Austrijos sienos. Nakvynės mums rezervuotos Grand Hotel Emma. Viešbutis atitinka daugumos keliautojų skonį: švaru, gražu ir tvarkinga. Viešbutyje ir mieste girdisi vokiečių kalba, ir mes jau susikalbame. Tik vienai bendrakeivei, nusipirkus pašto ženklų, graža buvo atiduota dviem saldainiukais, nes nebeturėjo keliolikos lyrų.

Merano miestą supa aukšti snieguoti kalnai, per jo vidurį teka srauni kalnų upė Passer Fluss, prie kurios yra miesto Kurhauzas, vyksta orkestro koncertai, platu pasivaikš-

čioti, pasigėrėti burbuliuojančia upe ir pasi-
vaišinti kavinėse. Kalnų oras gaivinantis, kiek vėsokas, o mūsų diena niaukiasi ir nori pradėti lyti. Skubame atgal į viešbutį švariomis medžiais apsodintomis gatvėmis. Nuo viešbučio terasos žvelgiame į žalią ir žydrą bulvarą, už jo gražus parkas su fontanėliais. Ne veltui čia atvažiuoja Vakarų Vokietijos kancleriai praleisti savo atostogų.

Sekantį rytą, apleidžiant Meraną, dangus buvo apsiniaukęs, ir kelyje pradėjo lyti. Per liūtį ir rūką nebesimatė snieguotų kalnų viršūnių, miglose skendo pilys, kaimai ir slėnių miesteliai.

Ūkanotoje dienoje autobusai atvežė mus į Innsbruką, į aukštą kalną. Išlipome gražiam parke prie paminklo, primenančio kovotojus už Austrijos laisvę, ypač Andreas Hoffer. Platūs laiptai vedė iki olimpinio ženklo paminklo, kur 1972 m. degė simbolinė ugnis ir vyko žiemos olimpiniai žaidimai, palikę savo prisiminimų pėdsakus. Pažvelgus aukštytyn, matėsi slidininkų takas, šonuose 50.000 sėdynių žiūrovams, o žemai gulėjo visas Innsbruko miestas, nusagstytas bažnyčiomis, apsuptas aukštų baltgalvių kalnų virtine.

Užmerkiu akis ir prisimenu, kai prieš 36 metus kaukdavo priešlėktuvinės sirenos ir iš už kalnų atskrisdavo karo lėktuvai bombarduoti miesto. Žmonės slėpdavosi kalnų urvuose, kurių nesuardydavo nė bombų sprogimai. Buvome saugūs nuo karo šmėklos nors kelioms valandoms.

Po daugelio metų vėl grįžtu aplankyti Innsbruko. Tik ši kartą čia ramiai teka Inno upė, nedreba tiltai.

Autobusais mes atsiduriame kitame upės krante, miesto aikštėje, priešais karalių rūmus. Čia linksmi groja puikus dūdų orkestras, žmonių daug, nes pietų laikas.

Karališkų rūmų balkonas dengtas gryno aukso stogu, kuris žiba bet kokio oro sąlygomis. Balkone įmūryti herbai kalba apie karalių dinastiją, o kiek į kairę stovi balti rūmai, išpuošti paveikslais ir rokoko stilias

freskais. Sako, tai gražiausi rūmai Europoje. Gali būti, nes jie tikrai patraukia akį ir sukelia pasigrožėjimo jausmą.

Palydimi ritmingos muzikos, mes žengiamo siauromis gatvėmis ieškoti katedros, kurioje yra Austro-Vengrijos karaliaus Maksimilijono II kapas.

Su bilietais patenkame į katedrą. Jos viduryje stovi karališkas mauzoliejus, aptvertas aukšta geležine tvora. Iš abiejų mauzoliejaus pusių per visą katedrą eilėmis stovi juodos didikų bei karalienių statulos. Gūdi ramybė gaubia viską. Paliekame šią amžino poilsio vietą ir skubame tolyn.

Mūsų tikslas iki vakaro pasiekti Lucerną Šveicarijoje. Vadovai pasakoja, jog šis kelias parinktas dėl savo gražaus vaizdingumo, bet per lietu ir miglas viskas atrodo gana vienodai. Tik pro debesų properšas pažvelgiamo į snieguotas viršūnes ar slėniuose prabėgančius miestelius. Mes aukštai ant vieškelio. Pasirodo, mus veža aukštumomis į Šv. Gustavo kalną 2.800 metrų aukštyje, kur guli amžinas sniegas.

Po kelių valandų autobusai sustoja. Mes jau Šv. Gustavo kalne. Lauke lyja, ir nesinori lipti laukan, bet reikia iš arčiau pažvelgti į "amžinąjį" sniegą. Vieškelis nukastas, abiejose pusėse suverstas purvinas, sulytas sniegas. Už kelių metrų nuo kelio matyti žmogaus rankos nejudinti sniego ploteliai. Be abejo, ispūdis būtų buvęs daug geresnis, jeigu nebūtų liję. Net ir nuotraukose išėjome susitraukę po lietsargiais, susiglaudę nuo šalčio.

Toliau kelias glaudėsi prie dar aukštesnių kalnų, ėjo vingių vingiais, per tiltus ir tunelius. Nustojus lyti, pasirodė daugybė kriokliais krantančių kalnų upelių, stebėtino aukščio pušys ir eglės, miškai ir ganyklos.

Netoli Lichtenšteino sienos nustojo lyti ir pasirodė vaivorykštė. Sustojome prie sienos, o vadovai nuėjo į muitinę. Mes sėdime autobusuose ir stebimės, kodėl niekas netikrina mūsų pasų. Iš Italijos įvažiuodami į Austriją, nematėme nė vieno muitininko, niekas neklausė, kas mes tokie, neštampavo pasų. Čia ir vėl panašiai, tik šį kartą sugrįžę vadovai paaiškino, jog bus galima gauti už-

sienio pasui Lichtenšteino šampą, sumokant po 1 dol. ir 10 centų. Visi ieškome pinigų. Tegul nors šį kartą užspaudžia šampą. Dar ko gero kas nors ims ir nepatikės, jog Lichtenšteine buvom.

Netrukus atsirandame Lichtenšteino sostinėje Vaduz. Sustojame tik porai valandų. Miestas stovi plataus slėnio pakrastyje. Jis modernus, labai švarus, gražus. Krautuvėse pilna suvenyrų, krašto vaizdų, kunigaikščių šeimos nuotraukų. Atrodo, jie labai gerbia ir didžiuojasi savo valdovais, kurie gyvena aukštai virš miesto stovinčioje viduramžių statybos pilyje. Šiuo metu Lichtenšteiną valdo kunigaikštis Pranciškus Juozapas II, kunigaikštienė Gina, ir jų vaikai: princas Jonas Adomas, princesė Marija Agle.

Apleidžiame Vaduz ir nė nepajuntame, kaip įvažiuojame į Šveicariją. Tik autobuso vadovas Hugo paleidžia radiją ir kviečia pasiklausyti šveicariškų naujienų. Rodos, kalba vokiškai, bet tiek daug primaišytų itališkų, prancūziškų žodžių, o ir vokiškieji ištariami kitaip, kad sunku suprasti.

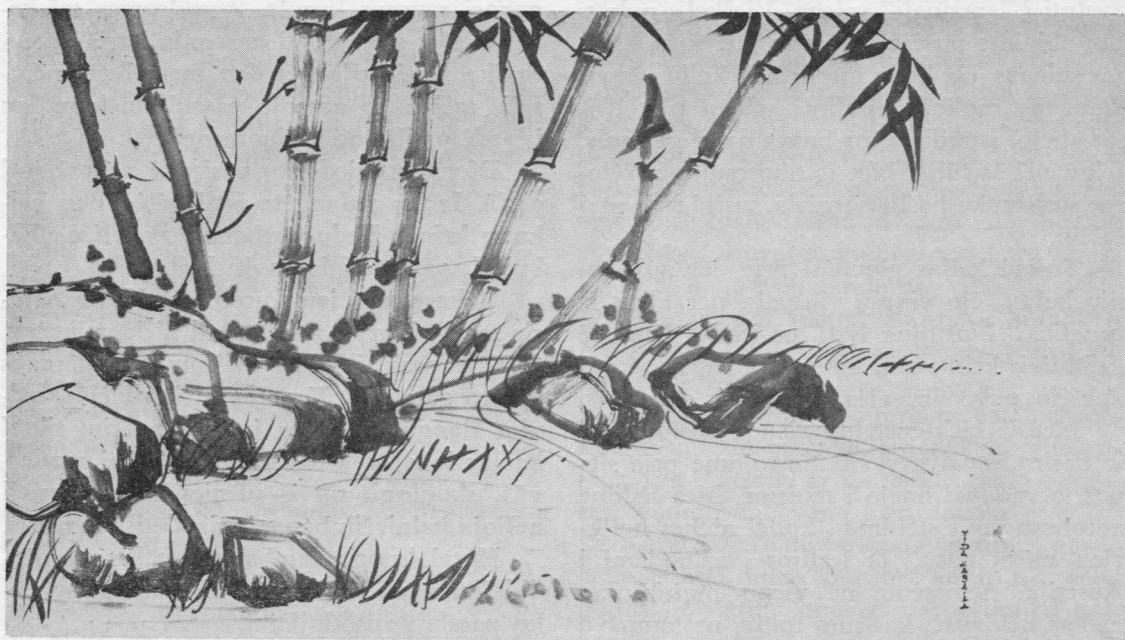
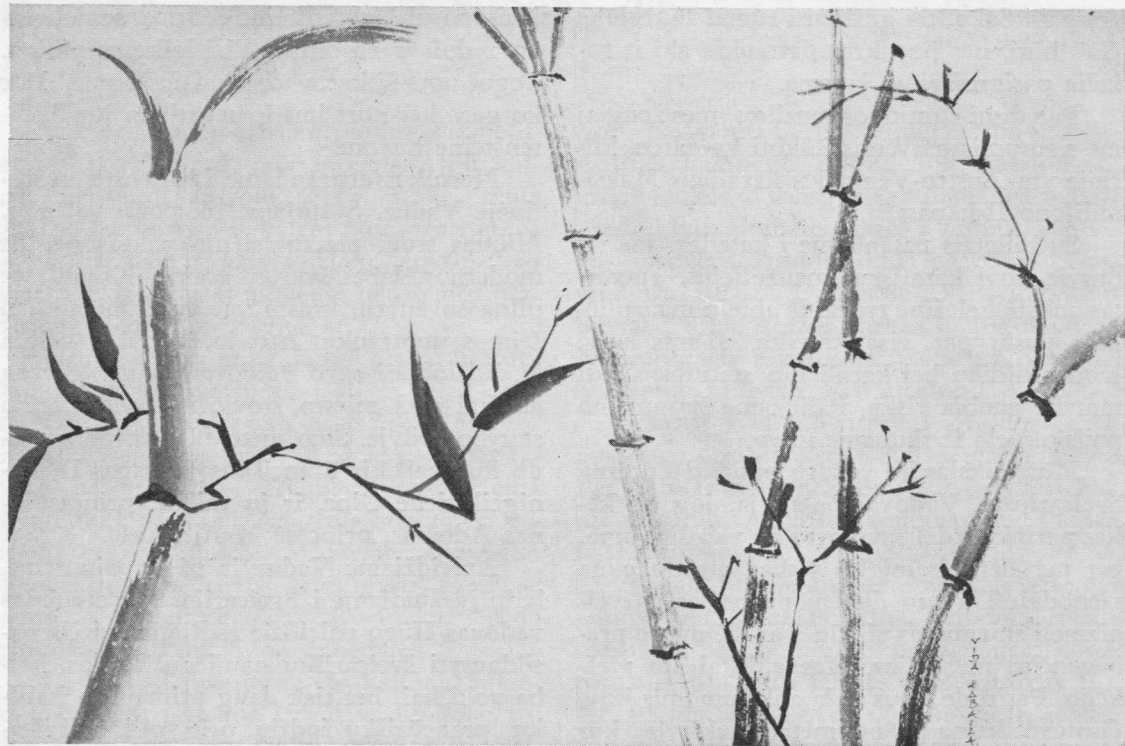
"Matote, čia kariškas aerodromas", rodo vadovas. Mes stebimės, kad aerodromas toks mažas. Tarp pakilimo ir nusileidimo takų ganosi rausvos karvės. Aerodromas tai kariškas, bet gyventojai neatrodo kariškai nusiteikę. Šveicarija per 600 metų buvo neutrali, tačiau po antrojo pasaulinio karo jau įsivedė nuolatinę kariuomenę.

Diena pragiedrėjo, pasirodė vakarėjanti saulė. Ir čia palangėse žydi gėlės, nuo balkonų krinta žiedų garbanos, pakėlėse viešbučiai, pažymėti ir anglų kalba.

Vakare mes jau Lucernoje. Hotel Astoria stovi viduryje miesto, tad kiek atsikvėpę, einame pasivaikščioti plačiomis modernaus miesto gatvėmis. Krautuvės čia didelės, erdvios, languose gausu įvairių prekių, tiktai kainos labai aukštos. Žmonių rūbai modernūs, skoningi, tik iš užmiesčio atvykusieji nešioja kalniečių batus ir tirolietiškus rūbus.

Hotel Astoria kambariai labai modernūs, dideli langai, o lovose kieti matracai su pūkų patalais apsiklojimui.

Sekantį rytą lynoja, kalnų nesimato, ir savaime atpuola kelionė į Piloto kalną. Iš-

VIDA KABAILIENĖ

A. Grigaičio nuotraukos

VIDA KABAILIENĖ

A. Grigaičio nuotraukos

vykstame apžiūrėti miesto ir šio to nusipirkti. Čia vyksta didelė prekyba laikrodžių krautuvėse. Gražūs papuošalai traukia akis, bet kainos atstumia pirkėjus, nes Amerikoje galima tą patį pirkti pigiau.

Nusifotografuojame prie mirštančio liūto paminklo, kurį skulptorius iškalė iš vienos uolos. Tai puikiai atliktas darbas, kuris yra Ledynų Sode (Clacier Garden). Paminklas skirtas prisiminti heroišką šveicarų karių savanorių mirtį prie Tuileries 1792 m.

Lucernos namai 3-6 aukštų, sustatyti arti vienas kito su siaurais praėjimais į kiemus. Pats miestas išsitiesęs abiejose Reuss upės pusėse. Upė įteka į Keturių Kantonų ežerą. Vakariniam miesto pakraštyje tebestovi 700 metų senumo miesto apsaugos siena su devyniais bokštais, o netoli Ledynų Sodo stovi gotiško stiliaus dvibokštė katedra. Visas miesto centras yra prie pat ežero kranto, kurio pakrantėje plaukioja laivai ir baltos gulbės.

Po pietų išplaukiame į Keturių Kantonų ežerą. Nepaprastai gražūs kalnų vaizdai su pa visą ežerą. Laivų prieplaukos atrodo lyg pasakų nameliai, sudėlioti pakrantėse. Praplaukiame miestus, žavias vilas, tik vidury ežero mus užklupo juodas debesys. Sužairavo, sugriaudė, ir pradėjo lyti. Pasislėpėme laive po stogu ir nebematėme ramaus ežero nei romantiško saulėleidžio.

Jau visai sutemus, autobusai mus pavežė pasigėrėti elektra apšviestu miestu.

Kitą rytą atsisveikiname su Lucerna ir išvykstame Miuncheno link. Privažiuojame Vakarų Vokietijos sieną, bet ir čia niekas pasų netikrina. Mūsų vadovai susitaria su muitininkais ir važiuojame tolyn. Prie kelio rodyklė rodo "Memmingen 27 km". Ach, tai ten mano tremties vargelis vargtas. Bet vos spėjau atsidusti, ir jau pravažiuota. Pravažiavome ir kiek atokiau nuo kelio stovintį Obergau kaimą. Iš kaimo išsiskiria didelė ir labai graži renesanso piešiniais puošta bazilika su didžiausiais pasaulyje vargonais. Jie turi 3333 vamzdžius ir groja tik per Bernelių Mišias ir per Velykų Prisikėlimą. Tada aš juos ir girdėjau, 1947 m. Velykų metu.

Apie 2,30 val. po pietų privažiavome

aukštai ant kalno stovinčią Neuschwanstein pilį. Per 3 valandas turėjome pavalgyti ir apžiūrėti pilį, kurią pasiekti dar reikėjo apie 20-25 min. kopti į kalną.

Nuo pat pilies vartų nepaprastai gražus apylinkės vaizdas: žalios, platus slėnys, kurio vidury telkšo ežerėlis, kaimai, o toluoje Alpių kalnai. Čia pat prie pilies kalno prisiglaudęs liko kaimas, kuriame stovi mūsų ir kitų turistų autobusai ir iš kurio prasideda tikrai status kelias į pilį.

Pilies koridoriuje žmonės pasidalina į vokiškai ir angliškai kalbančių grupes. Susidaro bendrakeleivių būrelis, ir mus veda angliškai kalbanti vadovė. Ji paaiškino, jog Liudvikas II nespėjo įrengti pilies, nes buvo suimtas, nuvežtas į Immersee ežero salą, kur jį vėliau rado prigėrusį ežere. Taip ir neišaiškinta, ar jis nuskendo, ar buvo nuskandintas, nes jį suėmė jo pusbrolis, karalių apkaltinęs beprotybe.

Pereiname kelis portretus ir paveikslais papuoštus kambarius ir patenkame į sosto salę. Čia spalvos šviesios, linksmos. Grindyse žavi simboliška mozaika, keliais laipteliais aukščiau — vieta sostui, kuris niekada nebuvo pastatytas. Virš sosto keturių karalių paveikslai, nupiešti ant sienos. Tai karaliai, kurie Liudviko II-jo buvo gerbiami kaip valdovų pavyzdžiai. Pats pirmasis — šv. Kazimieras, "Lenkijos karalius", paaiškino angliškai vadovė. Visi tuojau šokome jai aiškinti, jog šv. Kazimieras nebuvo karūnuotas Lenkijos karaliumi, jog jis karalaitis ir tik Lietuvos valdovas. Nustebusi ir kiek apstulbusi vokieitaitė sutiko su mumis.

Karaliaus butas labai gražiai įrengtas. Baldai masyvūs, įmantriai išraižyti, išskaptuoti, užuolaidos specialiai austos, sienas ir lubas puošia romantiški renesanso paveikslai. Didžiulė koncertų salė ir dabar vartojama specialioms koncertams, nes turi ypatingai gerą akustiką. Net ir pilies virtuvės įrengimai buvo tais laikais labai modernūs ir praktiški.

Ši pilis statyta 1847-1865 m. Karalius Liudvikas II joje tegyveno vos pusę metų. Jis nuskendo 1886 m., būdamas 40 m. amžiaus.

Iš lauko pilis yra nepaprastai graži, lieknais aukštais bokštais, kurie savo baltumu spindi dešimtimis kilometrų.

Ir vėl autobusai rieda keliu į šiaurę. Alpių kalnai mažėja ir pasilieka užpakalyje. Temstant pasiekiame Miuncheną. Vos kiek pavažiavę miestu, sustojame prie viešbučio "Europa". Ir vėl "Europa", nė kiek ne geresnė, kaip Desenzane, o reikės nakvoti tris naktis! Lauke lyja, mes pavargę, kambariai mažyčiai, ir kai kam tenka miegoti dviese vienoje lovoje.

Rytą mus pasitinka lietus, bet sėdam į autobusus ir važiuojam į Oberamergau. Dešimt žmonių jau penktą valandą ryto išvažiuo traukiniu per Augsburgą į Oberamergau, kad gautų tuos dešimt bilietų į vaidinimą. Tai kažkoks keistas planas. Tik Augsburgio traukiniu atvykus į Oberamergau, bus duodama 10 bilietų. Sutarėme, jog jie žiūrės pusę vaidinimo, o po pietų eis kiti dešimt asmenų pamatyti kitą pusę.

Išvažiavus iš Miuncheno, pragiedrėja, o sustojus Ettal kaime, saulė žeme ritinėjasi. Kaimelio aikštėje kelios suvenyrų krautuvės, užeiga, o kitoje pusėje aikštės mūrai slepia seną benediktinų vienuolyną. Prie vartų krautuvėlė parduoda Ettal suvenyrus ir benediktiną įvairaus dydžio buteliuose.

Įėję pro vartus, pamatome didelę žolę užsėtą aikštę-šventorių, kurio dešinėje rymo baltas bažnyčios pastatas, o aplinkui tęsiasi balti vienuolyno rūmai.

Bažnyčioje pilna žmonių, dvylika kunių laiko šv. Mišias, groja vargonai, ir puikiai gieda mišrus choras. Bažnyčios ir pamaldų grožis nustebina visus. Balto marmuro sienos ir altoriai papuošti aukso freskais ir ornamentais. Renesanso tapyba ir baltos skulptūros puošia penkis altorius ir sakyklą. Tai Marijos Į Danguų Paėmimo bažnyčia, kur didžiojo altoriaus paveiksle matome šv. Trejybę, sutinkančią angelų atlydimą Mariją.

Virš didžiojo altoriaus paveikslas vaizduoja pirmąjį šios bažnyčios statytoją, karalių Liudviką Bavarietį, kuriam 1327 m. nuvykus į Romą karūnos ir sunkiai susirgus, pasirodė sparnuotas vienuolis, paliko jam

balto marmuro Dievo Motinos su Kūdikieliu statulėlę ir paprašė pažado pastatyti Marijos garbei bažnyčią.

Karalius pasiėmė statulėlę, bet savo pažado nesiskubino vykdyti. Tik kartą medžioklės metu jo arklys tris kartus atsiklauptė prieš didžiulę pušį vidury laukinio slėnio ir nenorėjo eiti toliau. Karalius tai priėmė kaip dangaus ženklą ir toje vietoje pastatė žvaigždės formos gotiško stiliaus bažnyčią. Jis pakvietė benediktinus vienuolius ir paskyrė trylika riterių šeimų tai bažnyčiai prižiūrėti bei prie jos gyventi.

Amžiams bėgant karai sudegino senąją ir bent kelias atstatytas bažnyčias Ettal slėnyje. Tačiau vienuoliai išsaugojo iš dangaus siųstą Marijos statulėlę, kuri dabar stovi aukso papuošta ir karūnuota jau baroko stiliaus, šviesių spalvų, į dangaus kampelį panašioje bažnyčioje. Šone matome prieš Marijos statulėlę ant kelių klūpančio arklio paveikslą.

Pasirodo, jog iškilmingos pamaldos tą šviesų šeštadienio rytą buvo pradžia 650-ties metų sukaktuvinės šventės nuo bažnyčios pastatymo ir vienuolyno įkūrimo 1330 m.

Iš Ettal į Oberamergau kelias eina slėniais tarp žalių aukštų kalnų. Mat iš Miuncheno mes grįžome vėl į Alpes. Ši Kristaus kančios vaidinimų vieta yra plačiame slėnyje. Arčiausiai stovintis kalnas staigia uola kyla į dangų. Jo viršūnėje stovi kryžius.

Pats kaimas gražiai pasipuošęs. Daugelio namų sienas puošia religinių ir pasakų temų paveikslai, ryškūs, aiškūs, ne stilizuoti ar sumoderninti. Visur švaru, daug gėlių, patrauklios medžio skulptūrų, dovanų krautuvės ir jaukūs restoranai-valgyklos.

Mes atvykstame vidudienyje, vos pasibaigus pirmajai vaidinimo pusei. Aikštėje prie pat teatro susitinkame ir savo anksti kėlusius bendrakeivius. Jie laimingi, pamatę vaidinimą, kiek su gailėsčiu atiduoda bilietus kitai dešimčiai asmenų. Pasklinda žinia, jog juodoje rinkoje galima pirkti bilietų į antrą vaidinimo pusę. Apsukrūs aštuoni bendrakeiviai nusiperka sau bilietus.

Didelis teatro pastatas sutalpina publiką, tačiau scena susidaro iš atvirame lauke sto-

“Jausmų ugdymas” — taip vadinosi rinkinys, kurio vienas iš autorių buvau ir aš. Išėjus knygai, man perdavė jaunos mokytojos laišką. Jis prasidėjo Puškino posmu, kad laimingas tas, kuris sugeba suvaldyti žodį ir mintį, kas moka užgesinti širdyje kylantį pyktį.

Laiške buvo tokios eilutės: “Visa knyga apie jausmų kultūrą! Ir beveik nieko apie žmogaus vidinę kovą su savimi. O juk kartais save įveikti sunkiau, negu keletą oponentų. Grumdamasis su savimi, garsiai nepasakai nė žodžio, bet tave kankina prieštaringos mintys, tiesiog pyktis, nuoskauda. Jeigu jau kalbama apie jausmų kultūrą, kodėl nepaaiškinti žmonėms, kaip susitarti su savimi, su šitais jausmais?”

Laiškas nuoširdus, atviras, garbingas. Matyt, ją rimtai jaudina mintys apie savi-auklą, apie vidinio pasaulio tyrumą. Štai dar viena ištrauka iš jos laiško: “Kokia kančia dar visai neseniai man buvo tiesiog eiti į darbą. Į galvą lįsdavo kažkokios biaurios mintys. Man būdavo nemalonu žiūrėti į bendradarbę, vilkinčią susiglamžiusia suknele, su auksiniais dantimis (kad ji daug dirba, yra mąstantis žmogus — šito aš nepastebėdavau). Visų žmonių poelgiuose regėjau išskaičiavimą, apsukrumą, pyktį, klaidą. Ir matyt, kad mano kritiškumą pastebėdavo. Tai rodė aplinkinių požiūris į mane”.

Galimas dalykas, kad ji buvo per daug savikritiška. Sunku patikėti, kad kiaurą die-

ną ją graužia baisi neapykanta ir panieka kitiems. Bet dabar mane domina ne merginos nuotaika, o jos pačios išvada, kad ne ją supa blogi žmonės, o ji pati apie juos blogai galvoja.

Pastebėti savyje šį trūkumą — tai reiškia žengti pirmą saviuoklos žingsnį. Bet štai ką ji rašo toliau:

“Ir staiga vieną gražią dieną prasidėjo mano kova su savimi. Aš prisiversdavau nebūti akla, matyti žmonėse gera. Anksčiau klausia ir akys veikdavo taip, kad, tartum filtras, pagaudavo bloga: nuoskaudas, kitų grubumą, neskoningumą. Visa tai iškart pastebėdavau ir pasmerkėdavau. Paklausiau savęs: “Ar norėčiau turėti tokią draugę, kaip aš?” — “Ne, už jokių pinigų nenorėčiau”, — supratau. Aš surašiau ilgą sąrašą, kas manyje man nepatinka, ir tiesiog išsigandau: kiti po to man pasirodė esą nuostabiauši žmonės. Aš ėmiau pastebėti kitų gerumą, skonį, išmintį, jautrumą.

Nuo to ir prasidėjo darbas su savimi, ir mano nuotaika ėmė gerėti.

Aš supratau, kad ji stojo į labai sunkią vidinę kovą, nes kontroliuoti save gali tik pats žmogus. Reikia didelės jausmų kultūros, kad pastebėtum savo blogą mintį ir ryžtingai ją nutrauktum. . .

Bet jei įveiksi save vieną kartą — anaip-tol dar ne pergalė. Tai tik ženklas, kad gali pasiekti užsibrėžtą tikslą. Manau, kad nenuleisti nuo savęs akių reikia visą gyvenimą ir nieko sau neatleisti. Kuo mažiau atlaidumo sau ir kuo daugiau draugams — garbės žodis, tai geras šūkis. Manoma, kad žmogus prasideda savo “aš” pažinimu. Užgimusiai būtybei kaip didžiausias stebuklas pradeda atsiverti ji supantis pasaulis: tai aš, o tai visiškai ne aš. . . O kas gi? Saulė, dangus, žmonės, upės, kalnai, miškai.

Bet jeigu tas “aš” tampa visų vertybių mato vienetu? Jei visus žmogaus poelgius diktuoja vienintelis abejotinas principas: “Pirmiausia aš, o jau paskui tu. Pirmiausia

vinčių pastatų. Jie mūriniai, dideli, vaizduoja Jeruzalės miesto aikštę ir dvi gatves. Vidurinis pastatas atsidaro, kaip scena, ir naudojamas gyviems paveikslams bei vaidinimo dalims, kur reikia daugiau koncentracijos. Dešinėje esančios durys ir kolonos vaizduoja žydų sinodo rūmus, o kairėje esančios durys ir kolonos — Pilotų rūmus. O masinės žmonių minios scenos vyksta aikštėje, vidury scenos. (bus daugiau)

tegul būna patogu man, o paskui — tau ir apskritai visiems kitiems”.

Jeigu savojo “aš” išsąmoninimu prasi-deda žmogus, tai ar nesibaigia jis tą akimir-ką, kai tik tasai “aš” iškeroja tiek, kad už-gožia visą pasaulį?

Egoizmas... Laimės ir džiaugsmo sieki-mas tik sau ir tik sau... Kodėl egoistai ga-liausiai kaip tik ir nebūna laimingi?

Liaudies išmintis sako: “Pasėsi poelgį — pjausi įprotį, pasėsi įprotį — pjausi charak-terį, pasėsi charakterį — pjausi likimą”. Tai-gi, poelgis... Jeigu žmogus visą gyvenimą veisia egoistiniais išskaičiavimais grįstų po-elgių daigus, tai, atsigręžęs atgal, vargu ar suras jėgų juos išravėti: vėlu, gyvenimas pragyventas. Egoisto gyvenimas baigiasi jo paties dvasiniu nykimu, aplinkinių abejin-gumu jam. O dangus tebėra kerintis: gai-vinantis lietumi, spindintis ryto žaromis ir saulėlydžio spinduliais. Ir žmonės jau pri-prato apsieiti be egoisto. Štai ir lieka jis vienas su savuoju “aš”.

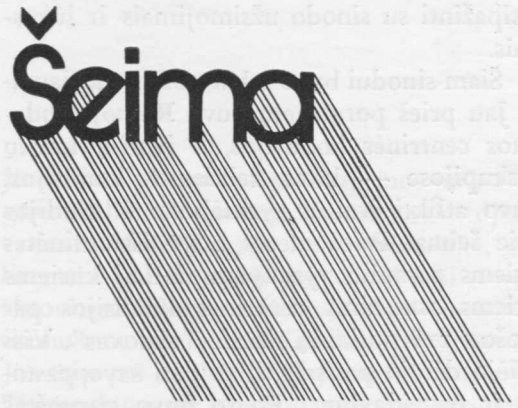
Bet ar gali žmogus pats pastebėti savo egoizmą? Be to, svarbu ne tik suprasti. Svar-biausia, kaip gyventi toliau? Kaip išmokti kontroliuoti savo poelgius? Kaip suimti save į nagą tol, kol charakteris galutinai ne-pasikeis, kol asmeniniai interesai šiek tiek nesumažės?..

Kaltinti egoizmu aplinkinius, nepaste-bint savojo egoizmo, lengva ir patrauklu... “Jis egoistas...”, “ji egoistė...” Kokie į-prasti ausiai žodžiai, ar ne?

“Aš egoistas” — tai kur kas retesnis prisipažinimas, bet ir jį galima išgirsti.

Šalia egoisto žmonėms gyventi nejauku. Nereikia įrodinėti, kad negali būti kilnaus ir tauraus egoisto, nes egoizmo ir taurumo principai nesuderinami. Egoizmo pradžia lengva ir maloni: aš, man, dėl manęs. Tau-rumo visiškai kitokia: ar gera jums? Ar jums patogu? Principas nelengvas ir, ego-isto požiūriu, neprotingas.

Nuolatiniai egoizmo palydovai — šiurkš-tumas ir net žiaurumas. Tokia jau savimyl-os logika: jei aš ko nors noriu, tai būtinai tu-riu gauti, netgi kito sąskaita. Ir kitas ego-isto požiūris: savo bėdas ir sielvartus laikyti

Sinodas, šeima ir lūkesčiai

P. Daugintis, S.J.

Norime skaitytojus supažindinti su VI Vyskupų sinodu Romoje. Jis buvo sušauk-tas rugsėjo pabaigoje ir svarstė krikščioniš-kosios šeimos vaidmenį moderniajame pa-saulyje. Kai skaitysite šį straipsnį, sinodas jau bus pasibaigęs. Čia mes galime panau-doti tik priešsinodinius dokumentus ir ži-nias. Manome, kad vis tiek bus naudinga

pačiais didžiausiais pasaulyje... Egoisto meilė neišlaiko jokių išbandymų. Jo drau-gystė taip pat neišveria sunkumų. Vadinasi, tai ne meilė ir ne draugystė.

Savimyliškas egoizmas — palanki dirva nesantaikai, pavydui, irzlumui.

Egoizmas užtemdo žvilgsnį, trukdo aiš-kiai matyti ir išmintingai vertinti žmonių poelgius. Ten, kur įžeista savimyla mato ty-činį melą, meilė atspėja esant suklydimą; ten, kur budri ausis girdi įžulų juoką, gera širdis gali pagauti po dirbtiniu linksmumu slepiamą skundą. Šaltas egoizmas teleidžia žmogui įžvelgti tik dalį įvykių, vieną jų pu-sę, trukdo aprėpti žvilgsniu ir teisingai įver-tinti visumą. Sugebėjimas atsistoti į kito vie-tą, į viską, kas dedasi, pasižiūrėti jo akimis, — ar tai įmanoma savimylai egoistui?

Baigti norėčiau žodžiais, kuriuos išgir-dau viename jaunimo dispute: visada pra-dėk ne nuo “aš”, o nuo “jūs” — ir visada laimėsi. Tai tikrai labai teisingi žodžiai.

susipažinti su sinodo užsimojimais ir lūkesčiais.

Šiam sinodui buvo labai uoliai ruošiamasi. Jau prieš porą metų buvo Romoje sudarytos centrinės komisijos, o įvairių kraštų vyskupi-jose — kitos reikiamos komisijos. Buvo atlikti įvairūs tyrinėjimai ir studijos apie šeimą. Prieš metus buvo išsiuntinėtas visiems pasaulio vyskupams ir kai kuriems kitiems asmenims centrinės komisijos paruoštas 118 puslapių sinodo "vadovas". Visi galėjo dėl jo pasisakyti, pridėti savo pastabų ir pageidavimų. Po to buvo paruoštas galutinis dokumentas.

Sinodo sudėtis. Visų šalių vyskupių konferencijos išrinko sinodui savo atstovus. Taip pat viso pasaulio vienuolių generaliniai vyresnieji išrinko 10 atstovų. JAV vyskupai išrinko 10 savo atstovų. Jie pakvietė taip pat sinode dalyvauti keturis patarėjus: kun. Donald Conroy, JAV Katalikų konferencijos šeimų reikalams atstovą; ponią Dolores Leckey, JAV vyskupų sekretoriato pasauliečių reikalams direktorę; kun. David Thomas, St. Meinrad Teologijos mokyklos profesorių; ponią Dolores Curran, žurnalistę, rašytoją ir šeimos religinio auklėjimo specialistę. Iš viso sinode dalyvauja 220 delegatų ir būrys stebėtojų bei patarėjų.

Dideli lūkesčiai. Daug vilčių yra sudėta į šį sinodą. Jis turės pateikti autoritetinę dokumentą apie krikščioniškąją šeimą, kurio iki šiol po Pijaus XI enciklikos "Casta connubii" (1931 m.) katalikai neturėjo. Tikimasi, kad sinodas pateiks aiškią Katalikų Bažnyčios doktriną, atitinkančią įvairius per 50 metų įvykusius pasikeitimus žmonijos ir šeimų gyvenime.

Kai kurie sinodo dalyviai tikisi, kad bus rimtai pažvelgta į šių laikų šeimų problemas ir ieškoma priemonių joms išspręsti. Kiti skeptiškiau į tai žiūri. Jie mano, kad sinodas bereikšmėmis paskaitomis tik pakartos tradicinę Bažnyčios mokslą apie šeimos gyvenimą. Gal vyskupams nebūsią leista atvirai svarstyti opesnius šeimos klausimus. Gal vyskupai Romoje nedrįsią pareikšti savo nuomonių, kurias kartais pareiškia savo vyskupi-jose.

Vis dėlto atrodo, kad tie priekaištai nėra pagrįsti. Žinoma, sinodas neišeis prieš aiškią Katalikų Bažnyčios doktriną. Aišku, kad, pavyzdžiui, nepateisins abortų, nes tai yra žmogiškos gyvybės sunaikinimas, bet yra daug kitų klausimų, į kuriuos gal bus pažvelgta šių laikų akimis.

Kai kuriems klausimams spręsti "Pagalbinis dokumentas" jau nurodo kitoki Bažnyčios elgesį. Pvz. konkubinate gyvenantieji turi būti instruktuojami ir užjaučiančiai padedami palaipsniui vykdyti Dievo ir Bažnyčios nuostatus. Tokie asmenys neturi būti atskiriami nuo bendravimo su Bažnyčia ir nuo broliško solidarumo su tikinčiaisiais.

Įvairūs mokslai, teologinės, moralinės ir pastoracinės refleksijos bei anketos, vedusiųjų ir nevedusiųjų apklausinėjimais yra atskleidę daug naujų žinių ir patyrimų apie lytinį gyvenimą, apie sužadėtinių ir šeimų problemas.

Vyskupų sinodui tenka apsvarstyti ir atpažinti, kas yra suderinama su mūsų tikėjimo pagrindais ir kas priešinga, kur yra Dievo balsas, ir kas išeina iš blogio, padarančio lytinį santykiavimą tik gryna pramoga, nieko bendro neturinčia su šeimos gyvenimu ir moterystės tikslais.

Sinodas ypač užsimojo nurodyti "pozityvios pastoralinės, sielovadinės politikos" barus ir kaip juose mūsų laikams pritaikytu žodžiu ir tinkamomis priemonėmis skelbti šeimoms Linksmąją naujieną bei padėti gyventi džiaugsmingą krikščionišką šeimos gyvenimą. Jis nori nurodyti, kaip vykdyti ir išplėsti taip būtiną priešvedybinių paruošimą, pastoracinį šeimų aptarnavimą, kaip padėti šeimoms religiniame gyvenime.

Sinodui didelė pagalba yra antroji "Pagalbinio dokumento" dalis, kur išvalgiai yra pateikti žmogaus kūno bei lytinio gyvenimo teologijos bruožai, kuriuose atsispindi popiežiaus Jono Pauliaus II nauja, moderni šių klausimų samprata, išreikšta trečiadienių audiencijose Šv. Petro bazilikos aikštėje 1979 metais.

Taigi VI vyskupų sinodas yra užsimojęs plačiai peržvelgti ir žmonėms pateikti sušilandintą Katalikų Bažnyčios šeimos teo-

MANO VYRAS IDEALIAUSIAS

(Padriki pasikalbėjimai šiaurės Kanadoje)

VYTAUTAS KASNIS

Skridę senais, drebančiais lėktuvais, plaukę per ežerus laivais, mes, dešimt šeimų, įsikūrėme Kanados šiaurėje, kur pasirinkome praleisti atostogas. Lėktuvai buvo prieškariniai, tai, Jonaitienės patarimu, pasiskirstėme, kad skrendant šeimos būtų išskirstytos. Jei kuri mechaninė seniena ore užspringa, tai bent vienas iš šeimos liks gyvas... Tas sumanymas visiems patiko, nes jutome, kad draugystės atnaujinimui gera tarpusavyje susimaišyti.

Vienus rišo sena jaunystės dienų draugystė, kitus giminystė, nors kartais lyg "devintas vanduo nuo kisieliaus". Po ilgo nesimatymo susitikę, bučiavomės, kratėme rankas, vienas kitą glamonėjome, skaičiavome metus, kada paskutinį kartą matėmės, negalėjome atsistebėti esamais pasikeitimais.

— O, koks tu... o kokia tu... — skambėjo mūsų šūkavimai laukinėje gamtoje.

Mūsų visų amžius sukosi apie šešiasdešimtuosius, vieniems atėmus, kitiems pridėjus keletą metų. Profesijų įvairumas buvo didelis. Trūko tik kunigo, vienuolės ir graboriaus, kaip mes juokavome. Jų atstovais galėjo būti vienas ilgus metus studijavęs teologiją, gailestingoji sesuo, kuri buvo pravėrusi vienuolyno duris. Saugumo reikalams turėjome karininką ir buvusį aukštą saugumo pareigūną. Sveikatos reikalams — gydytoją. Taip pat turėjome po vieną techniką, geologą, žurnalistą, psichologą, kalbų profesorių ir keliais diplomais pasipuošusį šeimos konsultantą, nes jis tokiu save titulavo.

logiją ir dvasinio gyvenimo mokslą bei skatinti mūsų laikų tikinčiųjų šeimas gyventi Evangelijos dvasia. Jis taip pat siekia nurodyti metodus, kaip paruošti dvasiškius ir pasauliečius, o taip pat katalikiškas šeimas, kad vieni kitiems padėtų siekti tikro krikščioniško gyvenimo džiaugsmingoje Dievo ir artimo meilėje.

Jie sudarė plieno vyriją. Taip juos pavadino gražiakalbė Jonaitienė, mūsų vakarojimų vadovė. Moterų tarpe buvo teisininkė, dvi literatės, gailestingoji sesuo, dvi mokytojos, aktorė, sociologė, dailininkė. Kai kurias jų titulavome visuomenininkėmis, politikėmis. Jos taip pat reikėsi visur, kur tik turėjome "šurum-burum": vaidindamos, deklamudamos, dainuodamos. Joms tiko žvaigždžių aureolės. Būdavo vakarų, kai po ilgesnio šurmuliavimo ir dienele pradėdavo brėkšti, o karštieji žuvautojai išsirengdavo žvejybai, net nespėję nuo linksmumo ir juokų išsipagirioti.

Laikydami Jonaitienės sudarytos vakarojimų programos, po vakarienės kiek atsipūtę ir ugniakurą susikūrę, išklausydavome kokio nors referato, pranešimo, paskaitėlės, o paskui, diskusijose įkaitę ir atsigaivinę lediniais gėrimais, nusikeldavome į žvaigždžių šurmulyno sukurtą pasaulį. Prisiminę, kad 1980-ieji yra šeimų metai, nutarėme daugiau laiko paskirti šeimų klausimams.

Vieną vakarą dailininkė Rupšienė perskaitė "Laiškų lietuviams" žurnale buvusį straipsnį apie idealią moterį. Apie vykusias labai įdomias diskusijas parašysime kada nors vėliau. Po to buvo nutarta kalbėti apie idealų vyrą. Tai temai reikėjo skirti tris vakarus. Vieną vakarą kalbėjo vyras, kitą — moteris, trečią — rinkome iš savo tarpo idealiausius vyrus. O linksmavakariuose plyšome iš juoko, kai mūsų žvaigždės, persirengusios vyrais, vaidindavo idealius vyrus.

Kai prieš pradėdant ta tema kalbėti balsavome, ar toks sutvėrimas — idealus vyras šiame amžiuje gyvena, septynios moterys atsakė — taip, trys pridėjo pastabas. Vyrai labiau įvairavo. Šeši atsakė — taip, vienas — ne, du pridėjo, kad tik ideali moteris padaro vyrą idealų, o vienas pastebėjo, kad jeigu šventasis septynis kartus per dieną nusideda, tai kaip vyras gali būti idealus, be mažiausios nuodėmės. Į klausimą moterims, ar tavo

vyras idealus, prašant atsakyti nuošimčiais, keturios žmonos atsakė 100%, viena—99%, dvi—90%, trys įvairavo nuo 75% iki 90%. Ar vyras ištikimas, visos atsakė — taip. Visą balsavimo statistiką su įvairiais klausimais ir atsakymais pateiksime vėliau. Bijome, kad ši kartą skaitytojas, paskendęs skaičiuose, nesustotų vertės puslapius.

Idomu, kad į klausimą, ar moterys gali padaryti vyrą idealiu, atsakymai pusiau pasidalino, bet visi vyrai atsakė — taip. Ši klausimų ir atsakymų dalis sukėlė daugiausia ginčų. Moterys įrodinėjo, kad jeigu tai būtų galima padaryti, tai žemėje būtų rojus. O vyrai įrodinėjo, kad jeigu moteris yra ideali, vyras, ją mylėdamas, taip pat gali pasidaryti idealus. Jie tvirtino, kad šeimos architektas yra moteris.

Pradėjus kalbėti apie idealų vyrą, tą temą vyrai tęsė žvejodami, o moterys — dirbdamos virtuvėje ar pasivaikščiodamos. Visi vyrai buvo karšti žvejai, tik Vanagaitis nemėgo šio užsiėmimo. Dienas jis praleisdavo skaitydamas ar maišydamasis įvairiuose rateliuose. Bet vieną rytą Jonaitis prikalbino Vanagaitį pamėginti šį sportą.

— Maišais tu ten tarp moterų visą dieną ir neturi progos pajusti vyriško užsiėmimo malonumų, — juokavo Jonaitis, atėjęs į kabiną prikelti draugo.

Atsibudusi žmona užstojo savo vyrą:

— Netempk jo, matai, kaip nemėgsta, nemoka, dar apvirs su laiveliu.

Vanagaičiui besirengiant žvejybon, Jonaitis toliau jį erzino:

— Neblogai būtų pamurkdyti jį šaltame vandenyje — atvėsintume, tai gal ir mūsų žmonių daugiau nebeviliotų.

Mieguistom akim išėjo iš kabinos Vanagaitis pasitikti tekančios saulės. Lyg negirdomis sutiko tą pasakymą apie žmonių viliojimą, kuris tačiau giliai įsirėžė galvoje.

— "Tai gal daugiau mūsų žmonių nebevilios" — lūpos tyliai kartojo Jonaičio žodžius. "Argi, argi..." — mintyse prieštaraavo pats sau, sėsdamas į laivelį. "Argi Jonaitis susirgo pavyduliavimo liga? Nejaugi jis man taikė... Gal juokavimu norėjo pasakyti, ką jis galvojo?"

Jonaitis buvo Vanagaičio gimnazijos laikų draugas, keletu metų už jį jaunesnis. Moslo metais jis gyveno Jonaičių namuose, nes tėvai buvo artimi draugai. Jonaičio tėvai buvo turtingiausi miestelio gyventojai. Turėjo gražų ūkį, didelę krautuvę, jis buvo bankelio vedėjas ir žymus visuomenininkas. Jie turėjo du vaikus: berniuką ir mergaitę. Abu vaikai buvo tėvų labai lepinami ir nepasižymėjo nei geru elgesiu, nei mokslo pažanga. Vargais negalais ritosi iš klasės į klasę. Jie nebuvo liurbiai ir gabumų turėjo, bet pinigams iš dangaus krintant, nejuto žemės po kojų ir gyveno įgeidžiais, kurie kartais buvo nors ir nežmoniški, bet kitoniški.

Vanagaičių tėvams nelabai patiko, kad jų vaikas artimai draugavo su Jonaičiukais. Bet vėliau, kai pinigai beveikiais lapeliais pabiro, turėti turtai buvo atimti, ir vargas išsilapojo, abu Jonaičių vaikai, nors kartais padangėmis paskrajodami, baigė aukštuosius mokslus, sukūrė šeimas ir tvarkingai, gražiai gyveno.

Tad ir dabar Jonaitis, susitikęs Vanagaitį šioje iškyloje, džiaugėsi su žmonomis kartu sena draugyste. Gyvendami toli vienas nuo kito, jau eilę metų kartu praleisdavo žiemos atostogas Floridoje.

Grįžkime prie ežero. Jonaitis, kaip paprastai visu įkarščiu įnikęs į meškeriojimą, nesileido į kalbas. Vanagaitis, gavęs iš draugo meškeriojimo reikmenų ir jo pamokytas, įmetė į ramiai tyvuliuojančio mėlyno ežero vandenį metalinę žuvelę ir paskendo mintyse. "Vilioji mūsų žmonas..." Šie Jonaičio pasakyti žodžiai, dabar lyg išrašyti saulės spindulių ežero bangelėse, žibėjo akyse. Jo akių žvilgsnis paskendo ežero mėlynėje. Jis vertė praeities dienų prisiminimų puslapius.

Jonaičių pakviesti, Vanagaičiai prieš penkerius metus pirmą kartą praleido šaltą sausio mėnesį saulėje, šiltoje Floridoje. Dienas praleisdami kartu, tik nakvynei išsiskirdavo. Simpatinga, maloni Jonaitienė buvo labai draugiška, ir juos visus keturis sujungė nuoširdi bičiulystė. Vanagaitis, artimas Jonaičio draugas, susidraugavo ir su Jonaitiene. Tai buvo graži, tyra draugystė. Jie sakydavo, kad ir dangaus vartai galėtų džiaug-

tis jų draugystės jausmais. Po išsiskyrimo šeimos retkarčiais pasidalindavo laiškais. Jie būdavo ilgi. Rašydavo Jonaitienė ir Vanagaitis. Juose nebuvo nieko slapta, be jokių meilės romansų, draugiški minčių pasidalinimai. Vanagaitis, kuris dažnai tarnybos reikalais keliaudavo, kai kada, turėdamas laiko, paskambindavo Jonaičiams. Tai būdavo nuoširdūs pasikalbėjimai, apsupti draugiškais pasiilgimo jausmais. Tiek Jonaitis, tiek Vanagaitienė nemėgo telefoninių pasikalbėjimų. Jei kada ir kalbėdavo, tai pasikalbėjimai būdavo labai trumpi. Bet Jonaitienė su Vanagaičiu kalbėdavo ir niekad neišsikalbėdavo. Jonaitienė visiems sakydavo, kad Vanagaitis yra jos geriausias draugas. Tą pat sakydavo ir jis.

Užsikabinusi didelė žuvis truktelėjo iš jo rankų meškerę.

— Trauk, laikyk meškerę, — šaukė Jonaitis.

— Na, ir sekasi žiopliams, — prisipažino Vanagaitis. — Pirmoji žuvis ir dar tokia didelė.

— Aš dar tokios didelės niekados nesuėgiau, — lyg su kartėliu ir pavydu tvirtino Jonaitis. — Užteks, plaukime pusryčių.

Laivelį irklavo Jonaitis. Vanagaitis, užsikūręs pypkę, dešinę ranką įmerkęs į vandenį, akis į draugą įbedęs, lyg kunigui išpažintį atlikdamas, širdį išliejo.

— Kazy, tu šįryt pasakei man labai kartų žodį, kad aš viliojās žmonas. Pajuokavai, bet man į širdį smilktelėjo, — pradėjo Vanagaitis. — Gal tu dabar pagalvosi, kad ant vagies kepurė dega. Bet jei tai būtų veikmuose ir mintyse, aš nedrįsčiau tau, draugui, į akis pažiūrėti. Judviejų su žmona abipusė meilė yra graži. Aš džiaugiuosi savąja. Viliojimas draugo žmonos būtų didžiausias nusikaltimas prieš tris asmenis: prieš tave, prieš tavo žmoną ir prieš mano žmoną. Viliojimą seka gundymas, gundymą — geismas. Tu turi pasitikėti. Juk tu žinai, kad tavo žmonos niekas nesuvilio, niekas nesugundys, tad ir bet koks geismas yra tik sapnas, toli už realybės ribų. Jei tavo širdyje, Kazy, pavydas pradėjo sukti gūžtą, tu labiausiai įžeidi savo žmoną. Pavydėdamas tu

pradedi įtarinėti. Įtarinėjimas įsiliepsnoja į nepasitikėjimą, nepasitikėjimas žudo meilę. Tuo pasakymu užgavai ir mane, nes nepasitiki savo draugu. Jei tave graužia pavydo jausmas, kad būtų ramiau, aš galiu užtrenkti tavo namų duris ir pro jas niekados neįeiti. Aš galiu pasukti kitu gyvenimo keliu, kad mes daugiau nebesusitiktume, bet nei tu, nei aš negalime ištrinti iš praeities gražios draugystės, apvainikuotos pasiilgimu, nuoširdumu. . .

Staiga susiūbavo laivelis. Kazys prislinko prie Vanagaičio, ir susiliejo jų žandai. . .

Po pusryčių Jonaičiai ir Vanagaičiai pasisiūlė be eilės išdarinėti žuvis. Toks buvo vyrų susitarimas, susilaukęs žmonių pritirimo. Pradžioje jie kalbėjosi apie meškeriojimą, apie Vanagaičio laimikį ir jo pasiryžimą žvejybai. Įsisiūbavus pasikalbėjimui, Jonaitis papasakojo apie turėtą pokalbį ši rytą su draugu. Išliejo širdies jausmus ir Vanagaitis. Keturi draugai pasibučiavo. . .

Tą vakarą Jonaitienė kalbėjo apie idealų vyrą.

Padėkime vaikui mąstyti

Kazys Poškus

“Svajoti lengva ir malonu, — yra nurodęs vienas pedagogas, — bet mąstyti sunku”. Protinis darbas yra bene sunkiausias darbas. Šiame sunkiame darbe tėvai turi vaikams padėti. Tačiau reikia žinoti, ką ir kaip padėti.

Pirmokas Vytukas niekaip neįkerta uždavinio. Sėdi prie stalo, maigo rašaluotus pirštukus ir sriūbauja. Mama, kuri ėmėsi vaikui padėti, baigia iš kantrybės išeiti.

— Klausyk! Tu turi šešis obuolius. Keturis atidavei broliukui. Tai kiek obuolių tau liko?

Mama mano, kad toks uždavinukas yra pats paprasčiausias.

— Nė vieno neliko, — atsako Vytukas.

Mama net aikteli iš nevilties. Bet ji nesupranta, kad sūnus savotiškai teisus. Berniukas iš tikrųjų neturi nei obuolių, nei bro-

liuko, o abstrakčiai įsivaizduoti, kad juos tariamai turi — nepajėgia.

Sunkiausiai vaikai mokosi matematikos ir gimtosios kalbos, t.y. dalykų, reikalaujančių daugiausia abstraktaus mąstymo. 80% visų nepažangių mokinių yra nepažangūs kaip tik iš šių dalykų. Mokantis matematikos, sunku vaikams apibendrinti, spręsti uždavinius pagal analoginius pavyzdžius. Dažnai sakome jiems:

— Taigi žiūrėk — tokį pat uždavinį sprendėte klasėje. Taip ir daryk!

— Visai ne tokį, — atšauna pradinukas. — Ten buvo apie medžių sodinimą, o čia vaikai perka pieštukus.

Mokantis gramatikos, irgi sunku atsiboti nuo realios žodžių reikšmės, kai nagrinėjama kalbos arba sakinio dalimis. Veiksmažodžiais laikomi žodžiai: *rašymas, skaitymas, daiktavardžiais — tylėti, miegoti*.

Sunku mokiniams išskirti esminius dalykus ir atmesti neesminius, sunku apibendrinti. Todėl jie lengviau gali atmintinai išmokti tekstą, negu suvokti, įsiminti ir pasakoti jo prasmę; lengvai pasakoja tekstus su visomis jų detalėmis, o verčiami kalbėti trumpai, iškelia nereikšmingas smulkmenas, praleidžia esmę, nemoka suplanuoti teksto ir sugalvoti atskiroms dalims pavadinimų. Netgi vyresniųjų klasių mokiniai literatūriniuose rašiniuose surašo ne tai, ko reikalauja tema, o viską, ką žino apie kūrinį ar rašytoją. Dar sunkiau kai kurie mokiniai pastebi savybes, suvokiamas ne pojūčiais, o mąstymu (jaunas, geras, linksmas ir kt.).

Tačiau abstraktaus mąstymo sunkumai nėra neįveikiami. Tėvai turi pratinti vaikus iš pat mažens skirti esmę ir nekreipti dėmesio į smulkmenas, apibendrinti daiktus ir reiškinius. Siekiant šio tikslo, pirmiausia reikia sudaryti atitinkamą situaciją ir duoti vaikams konkretų uždavinį. Pvz., sekant pasakas, reikia pasiūlyti vaikams atsakyti į klausimus, kokie svarbiausi yra pasakos veikėjo bruožai, o vėliau pabandyti įvertinti poelgius, remiantis svarbiausiais argumentais. Jeigu vaikas sugeba rasti bent vieną kitą pagrindinį bruožą ir apibūdina jį savo žodžiais, — jau gerai. O jeigu jis dar ir de-

tales pastebi, — tai dar geriau. Vadinas, jo abstraktus mąstymas vystosi tinkama linkme.

Mokykla skiria vaikams ir specialias užduotis esminioms dalykams išskirti ir antraeiliams atmesti. Tokios užduotys reikalauja, pvz., išskirti tekste tai, kas svarbiausia turiniui atskleisti, išdėstyti medžiagą pagal svarbuvo laipsnį ir pan. Čia pats darbo procesas ugdo abstraktų mąstymą. Todėl tėvai padėdami neturi pasakinėti vaikams gatavų išvadų. Galima tik patarti, kaip reikia mąstyti, nes sunku mažam keleiviui žengti nuo to, kas realu, prie to, kas abstraktu, o dar sunkiau grįžti atgal.

Dažnai vaikai mums sako:

— Tokių uždavinių mums dar neaiškino.

O iš tikrųjų taisyklę jie žino, tik nemoka jos taikyti, sprendami uždavinį. Ši taisyklė jo galvoje — negyvas balastas. Jų abstraktus mąstymas yra formalus, šikaltas, neišsąmonintas. Čia ir kyla klausimas, — kodėl mokinys nesugeba nutiesti tilto nuo teorijos iki praktikos? Todėl, kad jis nesugeba išskirti iš konkrečios medžiagos tai, kas svarbiausia ir kas reikalinga taisyklei pritaikyti. Tuomet reikia atsakyti į kitą klausimą, — kaip mokyti vaikus jungti teoriją su praktika? Dažnai vyresnieji pasako vaikui bendrais bruožais, kaip reikia daryti, o paskui liepia bandyti. Vaikas bando, klysta, nervinasi, širšta ir dažniausiai meta bandęs ir nieko nepasiekęs. Toks bandymų kelias yra ilgas ir neekonomiškas kelias mokėjimams, o po jų — ir įgūdžiams formuoti.

Siekiant minėto ryšio, reikia, kad vaikai sąmoningai, tvirtai ir detalai įsisavintų visas teorijos savybes; antra — reikia išmokyti vaikus konkrečių protinės veiklos būdų, taikant teoriją praktikoje: reikia išmokyti juos sudaryti protinės veiklos operacijų grandinę ir ją nuosekliai vykdyti. Bet koks mąstymo operacijos nenuoseklumas arba reikalingos grandies praleidimas veda į klaidingą mąstymą.

Vaikų, kaip ir suaugusių, mąstymas nėra vienodas. Vienų prote vyrauja abstraktus verbalinis mąstymas, kitų — vaizdinis, trečių turi aukso vidurį — tolygią, harmoningą

mąstymo struktūrą. Pastarųjų yra daugiausia. Mokyti sunku tiems, kas turi tą ar kitą vyraujančią mąstymo būdą. Mokiniai su vyraujančiu abstrakčiu mąstymu lengviau gali pasakyti, kaip reikia padaryti, negu tai padaryti, lengviau mokosi algebros, negu geometrijos ir t.t. Mokiniai su vaizdiniu mąstymu sunkiai suvokia fizikos, chemijos, gamtos vidinius procesus, nepastebimus plika akimi, sunkiai apibendrina, nesugeba sklandžiai pereiti nuo vaizdinio pagrindo prie protinės veiklos ir t.t. Tačiau vaizdinis mąstymas dažnai padeda ne tik vaikų, bet ir suaugusių protinei veiklai, apsaugo ją nuo formalizmo ir anemijos.

Kaip padėti vaikams, turintiems tą ar kitą vyraujančią mąstymo struktūrą? Mokykla čia bejėgė, nes mokytojas, dirbdamas su klase, kurioje yra iki 40 mokinių, vargu ar gali atsižvelgti į kiekvieno jų mąstymo savybes. Todėl didelis vaidmuo čia tenka šeimai, kuri geriau gali pažinti savo vaiko mąstymo struktūrą ir ugdyti tas proto savybes, kurios silpnesnės.

Mąstymo procese nemažą vaidmenį vaidina stebėjimas. Stebėti nesunku, bet pastebėti tai, kas reikalinga, kas svarbu — sudėtingas procesas. Jo irgi reikia vaikus mokyti, nes mokiny, nesugebantis pastebėti, nesugeba ir sėkmingiau mokytis.

Stebėti galima mokyti visur — miške, sode, namie, kine ir kt. Visur atsiras pakankamai objektų, kurie yra svarbūs tam tikroje daiktų arba bruožų grupėje. Svarbu išmokyti vaikus stebėti, kad jie iš karto pamatytų ne vieną, o keletą svarbiausių, esminių objektų, nes mokymamiesi jie irgi susiduria tuo pat metu su daugeliu svarbių ir antraeilių, formalių ir turiningų, bendrų ir individualių, abstrakčių ir realių dalykų. Be to, svarbu kiekvieną kartą stebint pamatyti objektuose ką nors nauja, nes tik taip vystysis vaiko pažinimas, tik taip jis žengs nuo netikslaus žinojimo prie tikslesnio, pilnesnio žinojimo. Vaikus reikia mokyti greitai stebėti, nes tai užtikrina žinojimo platumą, gilumą ir visapusiškumą.

Čia suminėjome tik dalį atvejų, kai šeima turi padėti vaikams mąstyti. Tų atvejų

Jaunimas

Neskubėkite guostis

A. A.

Prieš mane du laišakai: abu tarsi skirtingi, rašyti nepažįstamų merginų. Tačiau idėmiau pažvelgus jie kažkuo panašūs. Panašūs jie ir į daugelį kitų laiškų, prašančių psichologinės pagalbos.

Autorių amžius 16-18 metų.

“Man sunku... Su tėvais nieko bendra...”

“Aš vieniša... Užsidariusi...”

“Net jaunimo būryje jaučiuosi vieniša...”

“...žmones aš myliu, noriu būti su jais ir negaliu...”

“Anksčiau buvau linksma, turėjau daug draugų... O dabar nerandu bendros kalbos... Man viskas įgriso, nekenčiu savęs, draugų, tėvo, visko, net viso pasaulio...”

“Dažnai nervinuos dėl smulkmenų, ypač namie...”

“Ką man daryti?”

Šių laiškų tonas gana tragiškas. Prašymas skamba primygtinai — jauni žmonės reikalingi skubios pagalbos. Artimieji stengiasi kuo greičiausiai paguosti, užjausti.

Kaip žmogus aš irgi norėčiau paguosti, tačiau kaip specialistas praktikas negaliu to

yra be galo daug. Visų jų čia neįmanoma paliesti. Svarbu pabrėžti tai, kad tėvai, kurių daugelis šiandieną turi gana aukštą išsilavinimą, privalo ne tik užtikrinti sąlygas vaikui mokytis, bet ir padėti jam sudėtinguose mąstymo procesuose.

sau leisti. Ir ieškantiems pagalbos turiu pasakyti: neskubėkite guostis, ramintis.

Tai, ką jūs dabar pergyvenate, — svarbus asmenybės brendimo etapas, negalima to vengti. Rizikinga netgi trumpinti jo trukmę.

Viena, kas gali šiuo atveju padėti, — kantrybė. Antra — suvokimas to, kas vyksta. O vyksta psichologinės individualizacijos ir žmogaus išsilaisvinimo procesas.

Vaikystėje žmogus labiau nuo kitų skiriasi (arba yra panašus) dėl daugelio priežasčių. Visi vaikai pradeda gyvenimą nuo psichologinio "nieko": visų jų fizinės galimybės beveik vienodos (silpnumas, nevikrumas, ribota erdvė, vienodai išsivystę instinktai, išpūdžių, žinių, igūdžių atsarga). Vaikams beveik viskas vienodai įdomu jau vien dėl to, kad nauja: įvykiai, žaidimai, žmonės... Vaiką, net ir paauglį, lengva bet kuo sudominti, nukreipti. Paprasčiausia pasaka jam — apreiškimas. Vaikus mažai skiria socialinė padėtis. Jie laisvi nuo daugelio buitinių rūpesčių. Svarbiausius sprendimus už juos priima suaugusieji tiek šeimoje, tiek ir mokykloje. Visa tai leidžia vaikams lengviau bendrauti, greičiau pažinti pasaulį ir žmones. Taip žmonės tampa žmonijos dalimi, įgyja žinių ir bendrų visiems savybių.

Tačiau palaipsniui dėl gimtų polinkių ir skirtingos aplinkos kiekvienas žmogus pradeda savitai suvokti ir aktyviai įgyti vienkokių ar kitokių išpūdžių, žinių, savybių. Kaip kad praktiškai beveik nėra fiziškai tapusių žmonių, taip nebūna ir psichiškai vienos penkiolikmečių–šešiolikmečių. Paaugliai net jaučia ypatingą poreikį būti kitokie negu visi: "sukurti save", įgyti tokių igūdžių ir bruožų, kuriuos gali išsiugdyti tik pats žmogus, besiorientuojąs į savo išskirtinumą, nepakartojamumą. Paaugliui nėra gatavų pavyzdžių. Ir štai tada žmogus su visu jaunatvės maksimalizmu ima just "begalinį vienišumą". Kai kas tvirtina, kad žymiai blogiau jautėsi prie jaunystės slenkščio, negu prie senatvės. Jaunuoliai vis dar iš inercijos tikisi, kad vyresnieji ar bendraamžiai žino kažkokį paprastą "gyvenimo receptą" ir reiškia jiems pretenzijų, o sulaukę atsako,

jų "nekenčia". "Nekenčia" jie ir patys savęs, darosi nedrąsūs, drovūs, jaučia savo netobulumą ir tai, kaip yra sunku sukurti save.

Tačiau visi šie sunkumai, tas laikinas bejėgiškumas, silpnumas reikalingas, jeigu žmogus nori tapti nepakartojama individualybe. Tai pats natūraliausias žmogaus kelias. Drįsdamas kitaip negu tėvai ar bendramečiai matyti, svarstyti, elgtis, paauglys, be abejo, iš pradžių daro nemažai klaidų, tačiau kartu geriau pažįsta save, savo skirtības, mokosi ieškoti naujų gyvenimo kelių, keisti save. Ir kuo ilgesnis šis procesas, tuo geriau. Jeigu paauglys pernelyg greitai "save atranda", dažnai pasirodo, kad jis paprasčiausiai prisitaikė prie kažkokio gatavo pavyzdžio, užuot ieškojęs originalaus savos asmenybės formavimosi būdo. Tuo galima įtarti laiško autore, svajojančią tik apie vieną vienintelę profesiją. Vengdamas neryžtingumo ir svyravimo kančių, žmogus tampa belaisviu kad ir didelio, tačiau visada riboto rinkinio standartinių būdų gyvenimams problemoms spręsti. Nuėjęs ilgą ieškojimų kelią, išmokęs rasti savitą problemos sprendimą, žmogus darosi gilesnis, lankstesnis, originalesnis. Net paaugliai gerai jaučia, koks didelis skirtumas tarp žmogaus, kartojančio kad ir protingas, tačiau svetimas mintis, ir žmogaus, kuriam čia pat gimta savitos idėjos ir iš kurio galima pasimokyti originalios mąstysenos. Be abejo, pastarasis turės visada didesnę pasisekimą aplinkinių tarpe.

Tad prisėmęs kantrybės ir iš anksto susitaikęs, kad laukia sunkumų, netobulumo, nežinios ir vienišumo, žmogus ruošia dirvą savitai nepakartojamai individualybei, galimybei būti ypatingai įdomiu kitiems.

Tikriausiai verta pabrėžti, kad individualumas įdomus žmonėms ne tik pats savaime, kaip neįprastas, dėmesį traukiantis bruožas, bet ir tuo, kad skatina žmogų visą gyvenimą siekti originalumo, kūrybingumo, aktyvumo. Daro jį įdomesnę sau pačiam. Dažnai tenka susitikti žmonių, kurie net sulaukę gilių senatvės nepaliauja stebėjosi pasauliu ir savimi. Deja, dar daug ir tokių

jaunuolių, kurių jau "nieku nenustebinsi", "jiems viskas įgriso"...

Suprasdamas tai, kas jame vyksta, žmogus gali sau padėti. Ir geriau padėti sau pačiam, negu, kaip jau suprato daugelis skaitytojų, laukti pagalbos iš šalies.

Pagalbos esmė — ugdyti ir tobulinti save, ypatingą dėmesį skiriant tiems bruožams, kurie daro individą nepanašų į kitus. Tai atrodytų paradoksalu: žmogus jaučiasi vienišas, ne toks kaip visi, ir vis dėlto reikia ugdyti savo skirtybes, užuot pasistengus tapti tokiu kaip daugelis. Tačiau taip tik atrodė iš pirmo žvilgsnio. To, kas jungia žmones, nepakanka giliam individualiam gyvenimui ir bendražmogiškam bendravimui.

Būtina domėtis, pažindintis, imtis visa to, kas labiausiai traukia, gilintis į visa, kas žmogui duoda daugiausia dvasios peno ir padeda išryškinti savo skirtingumą nuo kitų. Kartu būtina iš anksto susitaikyti su mintimi, kad pradžioje paauglys ar net suaugęs žmogus gali pasirodyti netobulas, nesuprantamas, vienišas.

Aišku, šiame etape gali būti naudinga ir pagalba iš šalies. Jeigu žmogus pats žengė pirmuosius žingsnius gana drąsiai, nepabūgo išsiskirti savo interesais, laikinu silpnumu, jis patrauks dėmesį daugelio kitų, pergyvenančių tą patį. Tokiu būdu atsiras sąjungininkų.

Todėl, jeigu jaučiate nusivylimą draugais, tėvais, "visu pasauliu", ieškokite žmonių, įvykių, užsiėmimų, kurie jums patiktų. Lyginkite savo nusivylimą su žavėjimusi. Aptarkite tuos dalykus su bendraamžiais. Jeigu jums nepavyko įstoti į medicinos mokyklą, o jaučiate poreikį padėti žmonėms, slaugyti juos, "terliotis", aptarinėti nelaimės, galite išbandyti save ir padirbėti slauge ligoninėje ar darželio auklėtoja. Nesigėdykite, jei kas nors stebėsis ar šaipysis dėl to, kad pasirinkote tokią "atsilikusią", nemandigą netechnišką profesiją. Galbūt ši profesija padės išryškinti tai, kas jumyse svarbiausia — sugebėjimą užjausti žmones... Jos dėka išmokssite bendrauti su kitais, suprasti juos, o to jums dabar labiausiai trūksta...

Kalba

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

KAIP PASAKOMI KRAUJO MATAVIMO REZULTATAI?

Gdytojas, patikrinęs paciento kraujo spaudimą, pavyzdžiui, taip pasako: "Tamstos kraujo spaudimas — šimtas penkiasdešimt ant aštuoniasdešimt". Toks kraujo spaudimas angliškai būtų taip nusakomas: "One hundred and fifty over eighty". Gal anglų kalba, o taip pat ir kai kurios kitos kalbos, turėjo įtakos ir minėtam lietuviškam, bet netaisyklingam pasakymui. O gal kai kurie lietuviai tą pasakymą su nevartotinu šiuo atveju prielinksniu *ant* mėgintų taip aiškinti: tas maksimalus (sistolinis) kraujo spaudimas paprastai vadinama *viršutiniu*, o minimalus (diastolinis) — *apatiniu*. Tad savaime peršasi pasakymas, kad viršutinis yra *ant* apatinio. Bet iš tikrųjų taip nėra. Tais žodžiais tik nusakomos dvi skirtingos kraujospaudžio rūšys, užtat prielinksnis *ant* čia visai netinka. Netinka ir kai kurių vartojami prielinksniai *prie* arba *su*. Tad atrodo, kad pradžioje minėtas gydytojo pasakymas galėtų būti toks: "Tamstos kraujo spaudimas — šimtas penkiasdešimt ir aštuoniasdešimt". Juk čia išreiškiamos dvi nepriklausomos sąvokos, kurias sintaksėje vadiname vienaarūšėmis sakinio dalimis.

ŽODŽIU SU PRIESAGA -JAS LINKSNIAVIMAS

Žodžiai, kurie baigiasi galūne *-jas* (vėjas, kraujas) kai kam sudaro tam tikrų linksniavimo neaiškumų. Neaiškūs yra du šių žodžių linksniai: šauksmininkas ir vietininkas. Šių

žodžių šauksmininkas retai tevartojamas, bet jeigu kur pavartojamas, tai dažniausiai klaidingai. Pavyzdžiui, yra tokia malda, kurioje sakoma: "Kristaus krauje, pagirdyk mane" (žr. kun. Stasio Ylos maldyną "Tikiu Dievą", 39 psl.). Žodžiai *kraujas* ir *vėjas* Akademiniėje lietuvių kalbos gramatikoje linksinuojami, kaip *siuvėjas*, *kirpėjas* ir pan. Šių žodžių šauksmininkas turi galūnę *-au*: *siuvėjau*, *kirpėjau*. Taigi taip pat ten siūloma sakyti *vėjau*, *kraujau*.

Gal dar kebliau yra su šių dviejų žodžių vietininku. Kai kuriose tarmėse sakoma *vėjuje*, *kraujuje*, o kitose — *vėjyje*, *kraujyje*. Dabar Lietuvoje išeinančiuose leidiniuose labiau mėgstama rašyti *vėjyje*, *kraujyje*. Kadangi šie žodžiai, kaip minėjome, turėtų būti taip linksinuojami, kaip ir žodžiai su priesaga *-ėjas* (*siuvėjas*, *kirpėjas*), kurių vietininkas yra *siuvėjuje*, *kirpėjuje*, tai gal labiau įprasta sakyti ir *vėjuje*, *kraujuje*. *Akademine lietuvių kalbos gramatika* (Vilnius, 1965) leidžia vartoti abidvi šių žodžių formas, tačiau pastebi: "Norminėmis formomis dabar vis labiau linkstama laikyti šių daiktavardžių vienaskaitos vietininkus su galūne *-yje* (*kraujyje*, *vėjyje*, plg. taip pat *šalavijyje*, *kalavijyje*)" (I tomas, 217 psl.).

PROFESIJA, SPECIALYBĖ, KVALIFIKACIJA

Kuo skiriasi šie trys terminai? *Profesija* — tai nuolatinis darbas bei verslas, kuriam reikia tam tikru būdu pasirengti ir kuris yra svarbiausias žmogaus pragyvenimo šaltinis, pvz. gydytojo, inžinieriaus, advokato profesija. *Specialybė* sąvoka yra siauresnė, nes vienoje profesijoje gali būti įvairios specialybės, pvz. gydytojo profesijoje gali būti tokios specialybės: chirurgas, ginekologas, urologas, okulistas ir t.t. Tad specialybė, galima sakyti, yra speciali kurios nors profesijos sritis. *Kvalifikacija* yra kuriam nors darbui ar užsiėmimui tinkamumo ar pasiruošimo laipsnis. Kvalifikacija galima vadinti ir suteiktą koki nors akademinį laipsnį.

MOKINYS IR MOKSLEIVIS

Mokinys yra senas žodis, žinomas iš liaudies kalbos, o *moksleivis* — naujadaras, su-

darytas panašiai kaip ir *keleivis*, *jūreivis*. . . Šie du žodžiai vartojami ta pačia reikšme, kai kalbama apie visus tuos, kurie mokosi mokykloje. Pvz.: Daugelis *moksleivių* (arba *mokinių*) dar mokyklos suole pasirenka mėgstamą profesiją.

Moksleivis vis dėlto yra bendresnio pobūdžio terminas, o *mokinys* — konkretesnis. Pvz. sakome *Lietuvos moksleiviai*. Čia, atrodo, nelabai tiktų sakyti *Lietuvos mokiniai*. Bet kai kalbame apie atskiras mokyklas, o dar labiau apie atskiras klases, tai paprastai sakome *mokiniai*. Pvz.: Jis yra geriausias septintosios klasės *mokinys*. Šitie jaunuoliai yra mano uoliausi *mokiniai*. Visai netiktų *moksleivio* terminas, kai kalbama apie kokio nors konkretaus asmens mokinius ar sekėjus. Pvz.: Šie visi dailininkai yra Rafaelio *mokiniai*. Dabartiniai Lietuvos engėjai yra Markso ir Lenino *mokiniai*.

Trumpai galima tiek pasakyti, kad *moksleivį* pakeisti *mokiniu* gal niekad nebūtų didelio netikslumo, bet *mokinį* pakeisti *moksleiviu* kai kuriais atvejais visiškai netiktų.

SĖDĖTI UŽ VAIRO AR PRIE VAIRO?

Pasakymas *sėdėti už vairo*, atrodo, yra vertinys iš kitų kalbų. Šis pasakymas būtų pateisinamas tik tada, jeigu kalbėtojas stovėtų priešais automobilį, tada jo atveju vairuotojas sėdėtų *už vairo*. Kitais atvejais šis pasakymas neteiktinas. Reikia sakyti *sėdėti prie vairo*.

IŠŠAUKTI AR SUKELTI?

Iššaukti nevartotina prasme *sukelti*. Pvz.: Jo elgesys *iššaukė* (= *sukėlė*) visų pasipiktinimą. Bakterijos *iššaukė* (= *sukėlė*) gerklės uždegimą.

• Net 63 anglikonai kunigai, kurių 35 gyvena JAV-se, kreipėsi į Vatikaną, pareikšdami norą įsijungti į katalikų Bažnyčią. Dalis jų yra vede. Jiems būtų leista pasilikti moterystėje, drauge atliekant kunigų pareigas.

• Vakarų Vokietijoje kun. Werenfried van Straaten įsteigta draugija pagelbėti vargstančiam Bažnyčiai, išspausdino 800.000 "Vaiko Biblijos" ispanų kalba ir išplatino Pietų Amerikoje.

Atgarsiai

SKYRYBU PRIEŽASTYS

Paskaičius "Laiškuose lietuviams" apie vedybines nesantaikas, kraujas užtvindė smegenis, ir taip norisi iš savęs viską išlieti. Tačiau toje minčių maišatyje sunku palaipsniui viską išreikšti žodžiais. Šių metų 200 psl. yra klausimas: "Kodėl šios šeimos iširo?" Paskaičius tų žmonių pasisakymus, nesunku padaryti išvadas. Lengva pastebėti pagrindines problemas.

Beveik visuomet galima teikti, kad stipresnioji vedusiųjų pusė yra kalta, nes silpnesnioji aplinkos verčiama, turi arba kovoti, arba pasišalinti. Pranašesnis, stipresnis ir turis daugiau įtakos aplinkos veikimui nuslopina silpnėsni, norėdamas jį perdirbti savo egoistiniams palinpadaryti nuosavybę, daiktą, kuris tik tarnautų, kimams. Kitaip sakant, iš to žmogaus norima patenkintų visas jo ydas ir svajones, visai neatsižvelgiant, kad ir tas silpnasis turi savo idealų.

Kiekvienas apie save gerai galvoja ir mano, kad viskas turi apie jį suktis. Tas pats dalykas vienam atrodo juodas, kitam baltas. Vienas mano, kad ir kitas turi taip galvoti, kaip jis, kad ir jam tas ar kitas dalykas turi atrodyti tokios pat spalvos, kaip ir jam.

Prie savanaudiškumo prisideda dar kita stipri priežastis — tai aplinkos itaka šeimos gyvenimui. Ta aplinka — tai giminės, draugai, kaimynai. Kai toji aplinka palaiko stipresniąją pusę, tai silpnesniam jokiai išeities nėra. Gal pradžioje tas silpnesnis mėgina pataikauti, prisitaikyti, bet ilgainiui netenka nei jėgų, nei kantrybės. Ką jis bedarytų, kitam viskas atrodo negerai. Ir priežodis sako: "Kad ir be kailio liksi, kitiems neįtiksi". Silpnasis, nusivylęs satojų. Pamažu miršta meilė ir kiti jausmai, karvo pastangomis, pradeda trauktis nuo išnaudotais net sunku pernešti išnaudotojo artumą. Susitaikymui jau būna per vėlu.

Norėdami sugyventi, žmonės turėtų įvertinti vienas kito troškimus, turėtų viską bendrai apsvarstyti ir ieškoti išeities. Deja, šitoks pasitarimas retai kur praktikuojamas.

Pažįstamieji ir draugai turėtų abi puses vienodai traktuoti, niekad nepareikšti, kad "ši pusė geresnė, o ana blogesnė". Vienai pusei rodomas palankumas, o kitos kritikavimas ardo šeimas. Tad kiekvienas turėtų rimtai pagalvoti, kad savo elgesiu jis gali būti savo artimųjų šeimų suirimo priežastis.

Skaitytoja

AR VYTAUTUI KASNIUI REIKIA NOSINĖS?

Mano mielas kolega Alfa Nakas, rašydamas "Darbininke" apie "Laiškus lietuviams" paklausė, dėl ko Vytautas Kasnis neprideda nosinės prie savo slapyvardžio. Jis patarė arba žodį Kasnis rašyti su nosine, arba rinktis kitą slapyvardį.

Mano gimimo metrikuose parašyta Kasnicko pavardė. Kai panūdau pavardę atlietuvinti, tai turėjau įvairiausių pasiūlymų: Kasniūnas, Kasnėnas, Kasnynas, Kasnaitis... Pasirinkau Kasniūno pavardę. Dabar dažnai pasirašau tik Kasnio vardu. Tai nelaikau slapyvardžiu, nes tikroji mano pavardė turbūt kada nors ir buvo Kasnis. Vardų ir vietovardžių atlietuvinimo komisija sakė, kad pavardę Kasnis reikia rašyti be nosinės. Dabar buvo dar kartą kreiptasi į kalbininkus. Atsakymas tas pats. Juk Kasnis nebūtinai kilęs iš žodžio kasti. Pavardžių bei kitų vardų rašymas ir tarimas kartais nepaiso bendrų rašybos bei tarimo taisyklių.

Vytautas Kasnis

ARGENTINIEČIS STEBISI...

Gyvendamas Argentinoje, kartą parodžiau "Laiškus lietuviams" vienam argentiniečiui. Jis be galo nustebo ir man pasakė: "Jūs turbūt turite daug turtingų lietuvių, kad galite tokį puikų žurnalą svetimoje šalyje išleisti". Tikrai yra kuo stebėtis. Ne tik jo išorinė išvaizda puiki, bet puikūs ir straipsniai. Perskaitau nuo pradžios iki galo. Tegul Dievas laimina jūsų darbus.

Petras Čiabius

PER VĖLAI PRADĖJAU SKAITYTI...

Gyvenu Lenkijoje, netoli Soldino miško, kur žuvo Darius ir Girėnas. Neseniai gavau "Laiškus lietuviams" iš tolimos Amerikos. Nus-

tebau. Per keturiasdešimt metų neskačiau tokios puikios lietuviškos spaudos. Gaila, kad taip vėlai su šiuo žurnalu susipažinau. Labai nuoširdžiai dėkoju redakcijai ir bendradarbiams!

Julijonas Senvaitis

TRUMPAI IŠ VISUR

• Kinijoje buvo paleistas Kantono administratorius, vysk. Domininkas Tang, kalėjime išlaikytas 22 metus.

• Belgijos katalikai įvairių kraštų katalikų misijoms suaukojo 5 mil. dolerių.

• Net 33 jauni lenkai įstojo į Dieviškojo Žodžio misijonierių vienuolyną Cludowe, Lenkijoje.

• Irano vyriausybė uždarė saleziečių mokyklą Teherane. Joje buvo 140 mokinių, ją vedė italai saleziečiai. Irane dar veikia 13 katalikų mokyklų, vadovaujamų vienuolių. Apie 160 italų katalikų kunigų ir seselių darbuojasi Irane.

• JAV negrų vadas Jesse Jackson savo pasikalbėjime su "Twin Circle" laikraščio atstovu pareiškė: "Aš manau, kad katalikų mokyklos yra oazės auklėjimo tyrilaukiuose, ypač paskutiniaisiais dviem dešimtmečiais. Iš dalies taip yra dėl to, kad valdinės mokyklos yra pažeistos dėl moralinio autoriteto sužlugimo; mokytojai mažiau tikima, daugely atvejų vyksta šaltasis karas tarp tėvų ir mokytojų... Atrodo, kad kunigais ir vienuolėmis labiau tikima ir pasitikima; jie turi moralinį autoritetą, kuris didėja teigiamuose santykiuose su tėvais, ir jie įtenigia reikalauti drausmės; o kai drausmė ateina iš moralinio autoriteto, ji yra terapija, o ne bausmė. Pagaliau, sakyčiau, kad katalikų mokyklų pasisėkimas mieste priklauso ir nuo jų auklėjimo krypties: rūpinamasi vystyti protą, o taip pat ir ugdyti charakterį bei palaikyti sveiką kūną. Jose yra religinis veiksnys, kaip stiprinančioji jėga mūsų gyvenimo keliui".

• Nijolė Sadūnaitė, atbuvusi ištrėmimo laiką, sugrįžo į Vilnių.

• JAV-se apsigyvenę Vietnamo katalikai liepos mėnesį buvo sušaukę pirmą savo suvažiavimą Kalifornijoje.

• Pietų Korėjoje, baigiantis II Pasauliniam karui, katalikų buvo apie 180.000, o dabar Pietų Korėjoje yra apie milijonas. Kasmet katalikų skaičius padaugėja apie 50.000. Gausu pašauki-

mų. Šiemet dėl vietos stokos negalėjo būti priimta į seminariją apie šimtas kandidatų į kunigus.

• Graikija užmezgė diplomatinius santykius su Vatikanu ir atsiuntė savo ambasadorių Statatos.

• Kauno kunigų seminarijoje, kaip liudija Lietuvą aplankęs Stockholmo laikraštininkas, dabar mokosi 82 klierikai. Lietuvoje šiemet darbuojasi 711 kunigų.

• Romoje išleistas pirmas tomas naujai į lietuvių kalbą išversto Naujojo Testamento. Apima Evangelijas ir Apaštalų Darbus. Paruošė prel. L. Tulaba.

• Lietuvoje vyskupų ordinarų kolegija išleido katekizmą, paruoštą kun. N. Skurkio. Redagavo kun. V. Aliulis. Knyga 127 psl.

• A.a. kun. Petras Ažubalis, Kankinių parapijos klebonas Toronte, mirė liepos 12 d., turėdamas 62 m. amžiaus. Mirė dėl širdies smūgio. Jo vieton nauju klebonu paskirtas kun. Jonas Staškus.

• Valstybės sekretorius E. Muskie turi savo namus netoli Kennebunkporto, Maine. Kada tik būna namie, atvyksta pas lietuvių pranciškonus į šventadienio Mišias.

• Bolivijoje karinio perversmo metu buvo suimti ir dingę be žinios 11 katalikų kunigų. Vatikano nuncijus prašė informacijų apie tuos kunigus, bet vyriausybės žmonės nepanorėjo atsakyti, kol nuncijus savo rezidencijoje globoja nuverstą Bolivijos prezidentą Gueiller Tejadą.

• Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrija ir šiemet duos 500 dol. premiją labiausiai pasižymėjusiam lietuviui visuomenininkui. Mecenatas kun. Juozas Prunskis.

• Kun. Pedro Arrupe, jėzuitų generalinis vyresnysis, sulaukęs vyresnio amžiaus norėjo atsisakyti, tačiau popiežius Jonas Paulius II paprašė jį dar kuriam laikui pasilikti pareigose. Pasaulyje yra apie 27.000 jėzuitų.

• Lietuvoje areštuotos trys vienuolės, kaltinamos skleidusios pogrindžio spaudą. Areštuota seselė Navickaitė, seselė Vitkauskaitė, o trečios vardas nepaskelbtas. Kaltinamos už skleidimą "Lietuvos katalikų Bažnyčios kronikos". Sovietų agentas vienai iš jų prasitarė, kad jos nebus padarytos kankinės, o bus kaltinamos kriminaliniais nusikaltimais.

• JAV katalikų Bažnyčia įvairiems socialiniams projektams, padėdama vargingesniems žmonėms patiems reikiamai susitvarkyti socia-

liniu atžvilgiu, paskirstė 6 mil. dolerių. Per paskutinį dešimtmetį panašiai pagalbai vargo žmonėms JAV katalikų Bažnyčia išdalino daugiau kaip 55 milijonus dolerių.

- Vatikanas svarsto galimybes lygiau paskirstyti kunigus po įvairius pasaulio kraštus.

- Kinijoje prieš Kalėdas bus baigta atnaujinti katedra Šanchajuje; ji bus plačiau naudojama pamaldoms. Jau ir I Dangų Ėmimo šventėje joje įvykusiose pamaldose dalyvavo per 3000 žmonių.

- JAV-se moksleivių skaičius privačiose mokyklose didėja. Šiais mokslo metais privačias mokyklas lanko apie 7.680.000 auklėtinių.

- Jordano karalius Hussein turėjo pasikalbėjimą su popiežium Jonu Paulium II rugsėjo 1 dieną. Manoma, kad buvo kalbamasi Jeruzalės klausimu.

- Emilie Griffin, literatūros kritikė, rašytoja, savo naujoje knygoje "Tuning" pasakoja, kaip ji atsivertė į katalikybę. Ji buvo išauklėta Christ Scientist religijoje, paskui buvo skeptikė. Beskaitydama Aristotelį, Platoną ir krikščioniškuosius autorius, ji surado tiesą katalikybėje. Plačiau apie tai rašo "Twin Circle" rugsėjo 21 d. numery.

- Kolumbo Vyčiai sudarė milijono dolerių fondą tyrimams, kaip sustiprinti katalikišką auklėjimą.

- Argentinoje spalio 8-12 d. buvo sušauktas tarptautinis Marijos garbintojų kongresas, kur procesijoje dalyvavo apie 100.000 žmonių.

- Naujoje Gvinėjoje apaštalauja Šv. Teresės seserų vienuolynas, ten jau veikia 25 metai. N. Gvinėjoje dabar yra apie 40 vietinės kilmės šios kongregacijos seselių.

- Glebas Jakuninas, stačiatikių kunigas, Maskvoje nuteistas 5 metus kalėti ir 5 metus būti tremtyje. Sekančią dieną Maskvoje buvo nuteista viena žymiausių žmogaus teisių gynėjų Sovietų Sąjungoje — Tatjana Velikanova. Abudu nuteistieji buvo suimti 1979 m. lapkričio 1 d.

- Vietname komunistai laiko apie 750.000 žmonių vadinamose perauklėjimo stovyklose. Jose laikomas didelis skaičius kunigų, kuriems neleidžiama laikyti Mišių, turėti kryželį ar rožinį.

- Lenkijoje, išreikalavus streikuojantiems darbininkams, pirmą kartą nuo to, kai ten komunistai paėmė valdžią, buvo pradėta per radiją transliuoti Mišias. Tam valstybinis radijas dabar skirs kas sekmadienį ir šventadienį valandą laiko.

- Zimbabvės respublika užmezgė diplomatinius santykius su Vatikanu.

- Vengrijoje, švenčiant 1000 m. nuo gimimo šv. Gerardo, Venecijos benediktino, kuris daug prisidėjo, kad tame krašte buvo įvesta krikščionybė, dalyvavo (rugsėjo 27-29 d.) ir Vatikano delegacija, vadovaujama kard. Agostino Casaroli.

- Kalifornijos apeliacinis teismas nutarė, kad tos valstijos įstatymas, leidžias privačių mokyklų auklėtiniams naudotis valdinių mokyklų vadovėliais, nėra priešingas konstitucijai.

- Popiežius Jonas Paulius II 1981 m. sausio mėnesį lankysis Filipinuose.

- Italijoje tuoj sustojo piligrimų kelionės į Lomello miestelį, kur buvo tariamai verkianti Madona, kai vienas berniukas pastebėjo, kaip tos statulos savininkas slaptai pila vandenį, kad galėtų bėgti "ašaros". Bažnyčia, būdama atsargi, nebuvo patvirtinusi šio tariamo "apsireiškimo".

- Irane vyksta krikščionių persekiojimas. Irano anglikonų vyskupo sūnus Bahram William Dehqani-Tafti rastas nužudytas. Jis buvo universiteto lektorius ir turėjo dalinį darbą amerikiečių televizijoje. Prieš tai įvykdytas išilaužimas į jo namus. Anglikonų misijos trobešiai ir ligoninė Isfanane buvo užimta islamo activistų.

- Afrikoje yra apie 52 mil. katalikų. Jie sudaro apie 12% visų Afrikos gyventojų.

- Pasaulio vyskupų sinodas, Vatikane prasidėjęs rugsėjo 26 d., buvo skirtas svarstyti krikščionių šeimos vaidmenį moderniajame pasaulyje, paliesdamas vaikų auklėjimą, skyrybas, gimimų kontrolę, abortus. Dalyvavo 216 vyskupų iš viso pasaulio ir 43 pasauliečiai stebėtojai.

- Šiluvoje komunistinė administracija kun. Broniui Gimžauskui neleido sakyti pamokslo.

- Italijoje net 2.133 vietovės yra pavadintos Marijos vardu.

- Šv. Kazimiero seserys pradeda rūpintis beatifikacija savo vienuolijos įsteigėjos Motinos Marijos Kaupaitės, mirusios 1940 balandžio 17 d. Šiemet suėjo 40 m. nuo mirties tos lietuvės, pasižymėjusios giliu religiniu uolumu ir giliu ryžtu pasišvęsti lietuvių religiniam ir moraliniam auklėjimui, įsteigiant lietuvių moterų mokytojų kongregaciją.

- Tarptautinis tomistų kongresas buvo sušauktas Romoje rugsėjo 8-19 d., minint 100 m. sukaktį, kai popiežius Leonas XIII enciklikoje "Aeterni Patris" šv. Tomo mokslą paskelbė oficialiu Bažnyčios mokslu.

J. Pr.

Šių metų konkurso tema — "Kaip išlaikyti šeimos vienybę ir lietuviškumą". Straipsnyje reikėtų panagrinėti šeimų suirimo (išsiskyrimo) ir nutautimo priežastis, ar lengviau šiuo keliu pasuka mišrios šeimos ir t.t.

Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus į atskirą vokelį savo tikrąjį pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki 1981 m. kovo mėn. 1 dienos.

Už geriausius rašinius skiriamos keturios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol. Pirmosios premijos mėcenato dar kol kas neturime, o kitų premijų mėcenatai yra: J. Veselka, J.V. Vizgirda, S. Rudokienė.

"LAIŠKU LIETUVIAMS" EKSKURSIJA

Organizuojame ekskursiją į Šventąją Žemę, Egiptą ir Graikiją. Dar galutinai nesusitarėme su atitinkamomis kompanijomis, bet kelionė prasidės maždaug balandžio 25 d. ir baigsis gegužės 15 d. Ši ekskursija tikrai bus įdomi, nes aplankysime tas šalis, kur klestėjo senovės kultūra, kur vaikščiojo ir žmonės mokė Kristus. Kai kuriuos gal banguina neaiški politinė padėtis, bet čia jokios problemos nebus. Žinoma, jeigu ta padėtis pasidarys pavojinga, tai gal nutarsime aplankyti kitas šalis, tačiau tikimės, kad jokių pavojų nebus.

Kadangi dabar ir kelionės lėktuvu, ir viešbučiai, ir maistas labai brangsta, tai manome, kad visa ši kelionė su viešbučiais ir maistu gali kainuoti apie 2500 dol., bet tikrai, galutinė kaina bus paskelbta, kai tik sužinosime.

Jau turime apie 20 norinčių keliauti. Prašome tuoj registruotis ir kitus, kurie norėtų prie mūsų ekskursijos prisidėti. Rašykite "Laiškų lietuviams" adresu arba kelionių biurui: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643. Tel. (312) 238-9787. Kelionei vadovaus redaktorius Juozas Vaišnys, S.J., ir minėto kelionių biuro atstovas Aleksas Lauraitis.

JAV LB Kultūros Tarybos skelbtojo dramos konkurso terminas pratęsiamas iki 1981 m. kovo 1 d. Premijos dydis — 1500 dol. Parenkant veikalą, bus atsižvelgiama į jo literatūrinę vertę ir tinkamumą šveivijos teatrams.

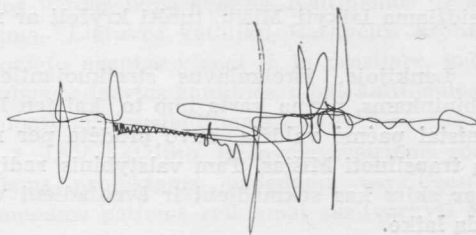
Rankraščiai siunčiami šiuo adresu: A. Vaičiulaitis, 9307 Chanute Dr., Bethesda, MD 20014.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS LITERATŪROS PREMIJA

JAV LB Kultūros Taryba nutarė įsteigti literatūros premiją. Premijos dydis — 3000 dol. Premija skiriama už geriausią svarstomųjų metų grožinės literatūros kūrinį arba už lituanistinės tematikos humanitarinio turinio mokslo veikalą. Premijai veikalus atsiųsti paskutinė data — gruodžio 31 d. Siųsti šiuo adresu: J. Malskis, 17904 Ingleside Rd. Cleveland, Ohio 44119.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Skaitytojų patogumui administracija laikosi tokios tvarkos: žurnalo prenumerata kiekvienam pratęsiamą automatiškai, nebent iš anksto būtų pranešta, kad skaitytojas toliau nebenori gauti žurnalo. Už šių ir anksčiau praėjusių metų žurnalo siuntinėjimą neužsimokėjusieji yra prašomi kaip galima greičiau tai padaryti. Taip pat pageidaujama, kad už ateinančius metus būtų mokama metų pradžioje. Siunčiant prenumeratos mokesčių yra daug saugiau naudoti "money order" ar čekius. Jau yra buvę atvejų, kad, siunčiant grynais, nei laiškas, nei pinigai administracijos nepasiekdavo. Čekius prašome rašyti "Laiškai lietuviams" arba "Letters to Lithuanians" vardu. Metams — 8 dol.

ATSIUSTA PAMINĖTI

N. A. Dičpetris. TRYS DIENOS PASAULY. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1980 m. Čikagoje. Knygos apipavidalinimas — Vytauto O. Virkau. Kieti viršeliai, 176 psl., kaina 8 dol.

RINKTINĖ JAUNIMUI. I ir II sąsiuvinys. I-ame sąsiuvinyje, skirtame 8-11 metų skaitytojams, pateiktos Jankutės, Kaupo ir Spalio kūrinių ištraukos. II-ame sąsiuvinyje, skirtame 13-16 metų skaitytojams, randame ištraukas iš Almeno, Andriušio ir Jankaus kūrinių. Techninis redaktorius — A. Pakalniškis. Dailininkė — Vilija A. Eivaitė. Išleido JAV LB Švietimo taryba 1980 m. Visais leidinio reikalais galima kreiptis į J. Plačą, 3206 W. 65 Pl., Chicago, IL 60629.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 40. Redaguoja kun. K. Pugevičius. Leidžia Amerikos Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybė, 351 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207.

Nuoširdžiai dėkojame "LAIŠKU LIETUVIAMS" rėmėjams

100 dol. auokojo Lietuvių Fondas.

45 dol. auokojo kun. S. Gaidelis, S.J.

17 dol. auokojo A. Šoliūnienė.

Po 10 dol. auokojo: O. Garūnienė, A. Rožėnas.

8 dol. auokojo A. Lauraitis.

Po 7 dol. auokojo: J. Kalainis, A. Milvydas, V. Balnius, M. Tumienė.

6 dol. auokojo S. Einikis.

Po 5 dol auokojo: A. Paulikas, I. Smieliauskienė, B. Ginčiauskas.

Po 4 dol. auokojo: P. Grauzinienė A. Valavičius, A. Žemaitaitienė, M. Jonelienė, E. Vilutienė, A. Bakaitis.

Po 3 dol. auokojo: O. Gerdvilienė, A. Abromaitienė, V. Balutienė.

Po 2 dol. auokojo: J. Aglinskienė, J. Karalius, S. Žiupsnys, A. Kamantienė, J. Vadopalas, kun. J. Kučingis, G. Juškėnas, J. Masilionis, A. Mingėla, A. Venckienė, I. Kalvaitienė, E. Petrauskas, I. Dargvainis, J. Alekna, V. Kupcikevičius, A. Malėta, E. Mikalajūnienė, J. Gasperas, V. Tumasonis, P. Urbutis, E. Sakienė, prel. A. Bačkis, I. Kerelienė, P. Ragienė, V. Grudzinskienė, B. Šaulytė, F. Norkevičius, H. Mošinskienė, T. Gleveckienė, L. Paulavičienė, E. Tamošiūnienė, K. Kronienė, M. Stašaitienė, M. Mackienė, I. Mantautienė, J. Bradūnas, K. Keblys.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Kristina Parėštytė, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.